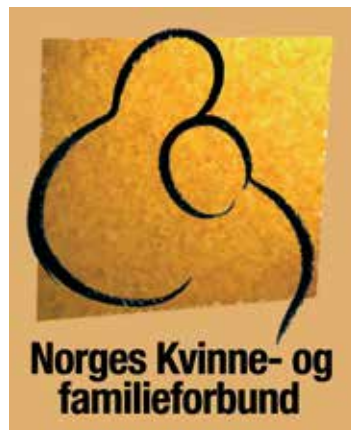
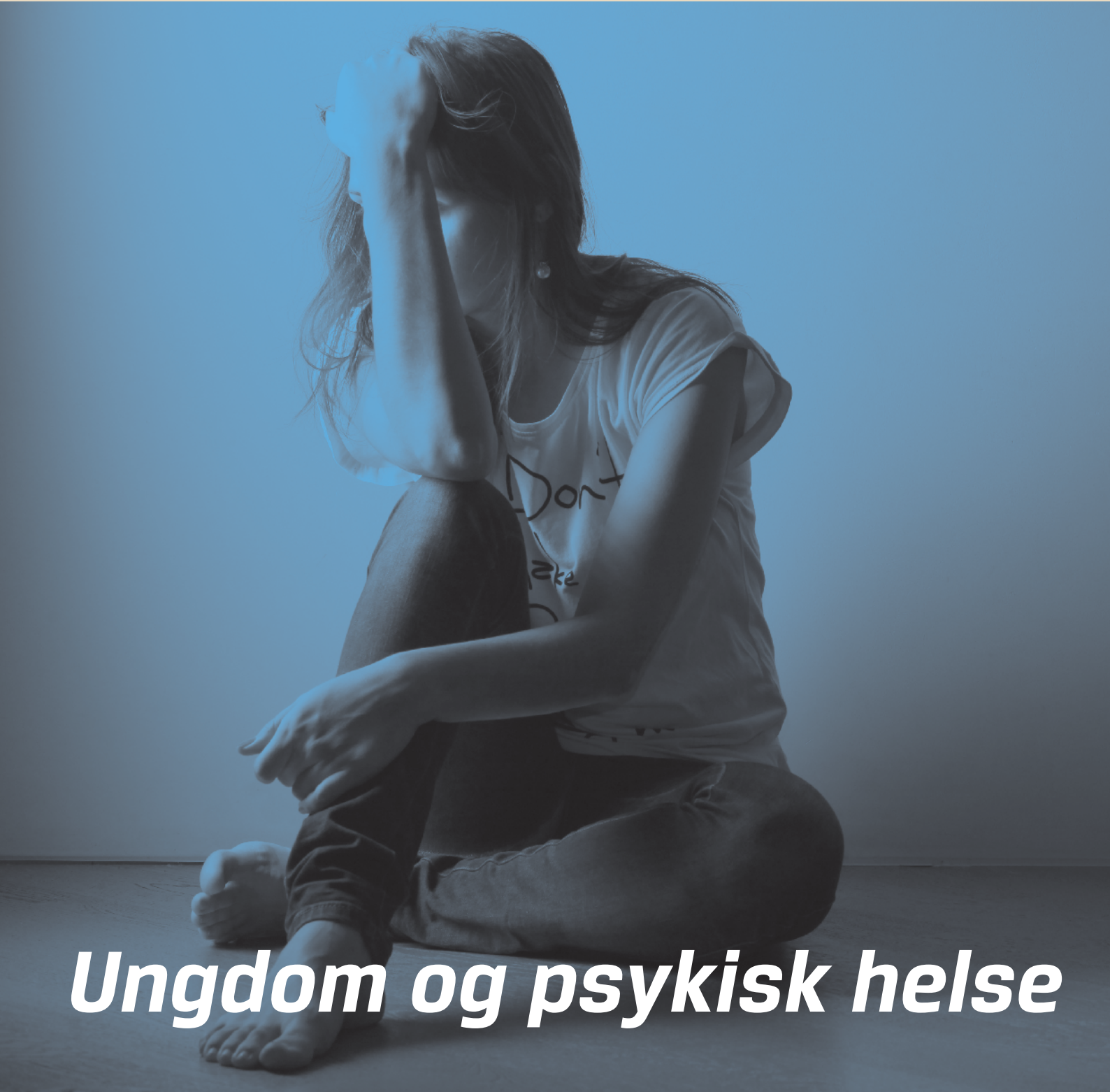


Kvinner & Familie

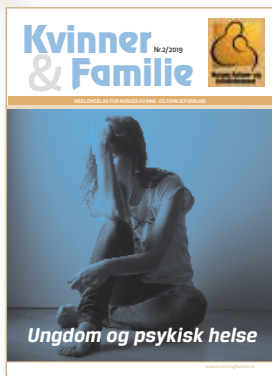
Nr.2/2019



MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND



Ungdom og psykisk helse



Forsidefoto: shutterstock.com

Kvinner & familie

Nr. 2 2019

133. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaaud Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Telefon: + (47) 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrines cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk:

Arenamedia AS

Opplag:

3200

Redaksjonsrådet:

Aina Alfredsén Førde

aina@kvinnerogfamilie.no

Olaug Tveit Pedersen

olaug@kvinnerogfamilie.no

Lene Søgaaud Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Mette Gunnari:

mette@kvinnerogfamilie.no

Randi Støre Gjerde

randi@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 10. oktober 2019

Ettertrykk og kopiering av Kvinner & families stoff og annonser er ikke tillatt uten etter avtale.

ISSN NR: 1891 - 7992

ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000



Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the World (ACWW)

KFB (Kvinner frivillige beredskap)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål

Leder

Aina Alfredsén Førde

Forbundsleder

Kjære medlem!

Det har no gått over seks månader sidan eg vart valgt til leiar, det følast mykje lenger når eg tenker over alt eg har vore med på, og alt vi har fått gjort på desse månadane.

I anledning 8. mars sendte vi ut ei pressemelding om tredelt foreldrepermisjon, K&F meiner at dette må foreldra få bestemme sjølve kva som er best for deira familie. Valfridom! Vi vert kontakta av mange som er heilt fortvila over tvangen i foreldrepermisjonen. Det er mykje viktigare at politikarane får på plass fars eigen oppteningsrett til permisjon, då dette etter så mange år enda ikkje er på plass. Dette temaet skal Jar Kvinne og familielag ha eit ope møte om den 7. mai i Menighetssalen, Jar kirke, Bærum. Der skal forbundsleiar delta i panelet ilag med Maria Aasen Sendsrud. Leder av stortingets familie- og kulturkomite, Kristin Ørmer-Johnsen kjem òg.

20. mars sendte vi ei klage til kringkastingsrådet på eit program som ligg ute på NRK Super, FlippKlipp. Victor kan ikkje si nei en hel dag. Yes man med Woldelige Ole. Eit program med ei nedre aldersgrense på 6 år. I programmet vert det vist at ein voksar kjønnsår, der Victor skrik ut i smerte samtidig som Woldelige Ole ler. Dette meiner vi ikkje er eit humorprogram for barn.

24. mars var eg på årsmøte til Norsk Totalforsvarsforum der Robert Mood, president i Norges Røde Kors fortalte om Røde Kors si rolle i totalforsvaret. Dette var rett etter at cruiseskipet «Viking Sky» fekk motorstopp, og vi fekk jo alle med oss innsatsen til dei frivillige. Og sjølv sagt vanlege årsmøtesaker.

25. mars var det Totalforsvarskonferansen 2019. Det eg reagerte mest på her, var kva som skjer med Oslo ved bortfall av vatn og sanitærtenestene. Kommunen har ingen anna mogelegheit for vatn dersom dagens

vassforsyning kollapsar. Ny vassskjelde skal vere på plass i 2028.

29. – 30. mars var eg på seminar med Oslo krets, mange viktige tema, plastemballasje, reinhaldsetaten i Oslo, lærte at søppel har ingen verdi, men avfall er verdifullt. Førstehjelpskurs, HLR og presentasjon av Oslo krisesenter.

1. april reiste eg til Melbourne i Australia på ACWW sin verdskonferanse, dette var veldig stort og lærerikt for min del. Veldig glad for at Merethe Brattetaule var med, ho har vore på ein del konferansar tidlegare, så eg fekk mykje hjelp og støtte frå ho. Vi delte leilegheit i 39. etasje med flott utsikt utover deler av Melbourne.

Før bladet kjem ut har eg vore i Bergen på årsmøte til Bergen og Midthordaland krets, og i Bodø på Hålogaland krets sitt årsmøte.

I mai vert eg nok ein del i Oslo igjen, først sentralstyremøte, møte i internasjonalt utval, redaksjonsmøte og så vert det ein del møter rundt den 21. – 28. mai.

Håper eg møter mange av dykk på 100 års jubileet til Nordens Kvinneforbund i Varberg i Sverige i juni.

Vi ser kvar dag at vi framleis trengs, så stå på alle. Saman vert vi sterke!



Redaktør

Lene Sogaard Gloslie
Redaktør

Endelig er våren her! Vinterklær og snøskuffer kan pakkes bort for en stund, mens hagemøbler og vårbloster gjør et etterlengtet comeback. Våren er opprydningstid i hager og hus. Et påfyll av ny energi før vi går inn i sommermånedene og ferie. Nyt det, alle sammen!

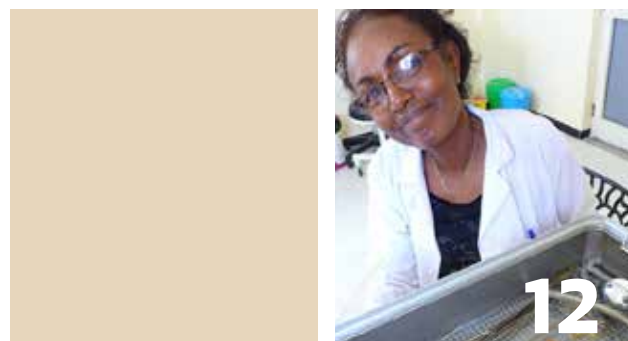
Ungdom og mental helse er hovedtema for denne utgaven av medlemsbladet. Den vanskelige hinderløypen som heter ungdomstiden, kaller Terje W.G. Reed, prosjektkoordinator i Mental Helse Ungdom denne viktige, kanskje aller viktigste – og kanskje vanskeligste tiden i et menneskes liv. Anerkjennelse av at det som føles smertefullt er det, trygghet og tilknytning til trygge personer der ungdommen møtes med respekt og forståelse er viktig for å manøvrere gjennom denne vanskelige tiden i livet. Som voksne kan det være lett å glemme hvordan det var og å bagatellisere.

Vår nye barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad har vyer for barne- og familiepolitikken. Han har rukket å øke barnetrygden og ønsker å sikre kontantstøtten for småbarnsfamiliene. Vi har intervjuet Ropstad om hans hjertesaker, tredelingen av foreldrepengene og hvordan vi vil merke at vi har fått en barne- og familieminister fra KrF. Intervjuet kan du lese i bladet.

Våren har vært aktiv for forbundet. Forbundsleder Aina Alfredsen Førde har deltatt på ACWW Triennial World Conference, der hun blant annet har fremmet og fått vedtatt en resolusjon om avdekking og registrering av søppelfyllinger. Leder av beredskapsutvalget, Wenche Rolstad, rapporterer fra Totalforsvarskonferansen som har gått av stabelen med rekordstort oppmøte. Våren er også en tid for å planlegge fremover. Til høsten arrangerer forbundet et felles internasjonalt- og beredskapsseminar. Det bør du få med deg!

I denne utgaven av Kvinner & Familie kan du lese om Tørvikbygd K&F som har startet opp igjen, Oslo Krets som har arrangert seminar, mens Mosvik K&F har feiret sine 60 år som lokallag. Om du har noe spennende å fortelle fra ditt lokallag som du gjerne vil dele, kan du sende tekst og bilder til redaktor@kvinnerogfamilie.no. Vi gleder oss til å høre fra deg!

God vår og sommer!



Innhold

MENTAL HELSE

Den kompliserte ungdomstiden	4
Innlegg om psykisk helse	6

POLITIKK OG SAMFUNN

Vil styrke familiene – ikke styre dem	8
Uten frivilligheten stopper Norge	10

INTERNASJONALT UTVALG

Veien videre for internasjonalt utvalg	14
ACWW Triennial World Conference	15

JUS

Samboerskap – et økonomisk fellesskap?	18
--	----

BEREDSKAPSUTVALGET

TotalforsvarsForum årsmøte	20
Totalforsvarskonferansen	21

NYTT FRA FORBUNDET

Internasjonalt/beredskapsseminar til høsten	23
---	----

LOKALSTOFF

Saman er vi sterke	25
Tørvikbygd K&F	
Mosvik K&F 60 årsjubileum	
Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

- følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SEES PÅ FACEBOOK!



Den kompliserte hinderløypen som heter **UNGDOMSTIDEN**

Ungdomstiden er en av de alle viktigste – og kanskje den vanskeligste tiden i et menneskes liv.

AV: TERJE W.G REED, PROSJEKTKOORDINATOR,
MENTAL HELSE UNGDOM

Ungdomstiden er et sammensurium av overganger. Kroppen endrer seg drastisk, vi forlater barndommens trygghet og våger oss inn i den uforutsigbare selvstendigheten. Vi må balansere ønsket om autonomi med behovet for omsorg, og alt dette er i tillegg dominert av hormoner.

UTFORDRENDE TID

Det er ikke rart at denne tiden for mange er både utfordrende, spennende og til tider veldig skremmende. Ungdomstiden og puberteten tvinger oss til utvikling enten vi vil det eller ikke. Dette gjelder psyken så vel som kroppen. Derfor er denne perioden av livet særdeles sårbar. Det er ikke lenge siden

vi ikke hadde et begrep for ungdomstiden, hvor vi gikk rett fra barn til voksen i en alder av 15 år.

DEN PSYKISKE UTVIKLINGEN

Heldigvis har vi i dag tilrettelagt for at vi utvikler oss, men vi er ikke like flinke til å legge til rette for vår psykiske utvikling som for vår fysiske og sosiale. Psyken har gjennom historien vært noe vi ikke har hatt tilgang til, og slik er det også i stor grad nå. Psyken kommer som oftest til syne først som reaksjoner og dette gjør det vanskelig å forholde seg til. For foreldre eller familie vil dette være gjenkjennbart. Hvordan kan barnet som alltid var så rolig og hyggelig nå bryte ut i sinne og slamre med dørene. Eller hvordan kan et gledens barn nå stenge seg inn på rommet og kun svare med enstavelses setninger. Vi vet ofte ikke hva som er





årsaken til psykiske plager selv og det er enda vanskeligere å finne ut av det som pårørende.

PSYKISK HINDERLØYPE

En måte å forstå ungdomstiden på er å tenke at ungdomstiden i seg selv er en psykisk hinderløype. Ungdommen er nødt til å navigere seg igjennom denne og de kommer til å snuble på veien, det er slik vi lærer oss og unngå de verste hindrene, kartlegge terrenget og styrke vår motstandsdyktighet. Men denne hinderløypen er stor og vanskelig å navigere alene, vi trenger noen som kan hjelpe oss på beina igjen når vi faller, noen som kan forklare at kartet er opp ned og noen som tåler at det gjør vondt å ikke klare alt selv.

EMOSJONELLE STORMER

Om ungdommen ikke har noen der til å hjelpe seg på veien kan ungdomstidens fort bli vanskelig og sår. Istedenfor å lære at vi kan reise oss finner vi andre løsninger som kanskje ikke er like gunstige. Det er ofte dette som skjer nå unge utvikler det som ofte blir omtalt som problematisk atferd. Sinneutbruddene, isolasjonen, avvisningen eller rusingen kan alle være ulike måter å mestre ungdomstidens endringer på. Angsten for å ikke bli likt av andre, være forskjellig, eller ikke "få til" tar seg de uttrykk som best reflekterer deres indre konflikt, og

slippes ofte løs der hvor ungdommen føler det er trygt å slippe det løs.

Dette er ofte i familien og der er derfor mange foreldre får oppleve mye av ungdommens emosjonelle stormer. Det er derfor viktig at foreldre og familie gjør en innsats i å forstå ungdommen. At sinne eller sorgen ikke nødvendigvis har noe med dem å gjøre, men er et uttrykk for noe som er for vanskelig å si med ord. Alle ungdommer er forskjellige og reager derfor forskjellig, men det er visse ting alle trenger uavhengig av utfordring.

ANNERKJENNELSE

Annerkjennelse for at ungdommen er et eget individ, med egne tanker og følelser. Det ungdommen føler på som smertefullt er det, og det må respekteres, selv om dette for andre kan virke trivielt eller overdrevet. Følelsen har ofte ikke en direkte kobling til handlingen. Det å bli "blikket" av noen på skolen kan virke ubetydelig. Men ikke om dette blir oppfattet som "du er stygg, du er ikke verdt noe". Det å anerkjenne betyr å la ungdommens følelser være ungdommens følelser både på godt og vondt. Siden ungdom ofte opplever følelser mer intenst er det viktig å anerkjenne det ved ungdommen som er bra, dette kan gjøres ved å forsterke det ungdommen selv synes er bra med seg selv. Foreldre kan gjøre dette ved å spørre om hva ungdommen syntes er bra, for så og være enig i det med genuin interesse.

TRYGGHET

En annen ting som er vesentlig for at alle menneskers helse både fysisk og psykisk, er trygghet. Dette behovet kan være særdeles vanskelig å tilfredsstille i ungdomstiden. Dette er fordi ungdomstiden skal være litt utrygg, vi må ha motstand og en viss uforutsigbarhet for å lære. Vi vet at ungdom ofte begir seg ut på ganske risikable aktiviteter som for eksempel festing, rusing, usikker sex med mer. Det er viktig å ikke med en gang tenke at dette er problematferd som må stoppes fullt og helt. Det er viktig at ungdommen får teste ut og finne sine egne grenser.

Men det som er enda viktigere i en slik fase er at de etter å ha testet og følt på utryggheten, har en trygg havn å vende tilbake til. En varm og forståelsesfull tillitsperson som ungdommen kan snakke med og reflektere over opplevelsen med. Det er viktig å være klar over at trygghet i dette tilfelle også innebærer grensesetting. Det ligger mye trygghet i å vite at noen kan ramme deg inn om du ikke klarer det selv.

Men denne grensesettingen må forklares slik at ungdommen skjønner at det ikke er straff, men et uttrykk for omsorg og kjærlighet. Behovet for trygghet er et gjennomgripende behov uansett om ungdommen får dette fra familien eller ikke. Får de det ikke fra familien søker de andre steder, og det er her det ofte oppstår problemer. Behovet for trygghet er ukritisk. Om ungdommen opplever trygghet og tilhørighet sammen med de "dårlige" vennene som ruser seg, er det der de vil søke seg til selv om dette på sikt kan bety større problemer og utrygghet.

TILKNYTNING

Det siste behovet jeg vil ta opp her som er særlig viktig for unges psykiske utvikling, er opplevelsen av tilhørighet og tilknytning til trygge personer. Dette blir komplisert i ungdomstiden fordi ungdommen både har behov for løsrivelse samtidig som de trenger nærhet og omsorg. Derfor blir dette ofte veldig sårt for foreldre. Når en ungdom får for mye frihet kan verden bli utrygg og uforutsigbar. Om en ungdom får for mye omsorg og nærhet kan dette hindre utvikling og læring, og ungdommen kan oppleve dette som begrensende. Denne balansen er derfor veldig delikat og foreldre kommer til å trå feil her. Og det er helt greit så lenge man legger seg selv litt til side, åpner opp for at man kan ta feil og prøver å reparere de brudd som oppstår i relasjonen.

KREVENDE PERIODE

Som jeg har prøvd å presentere her er ungdomstiden en krevende periode både for ungdommen selv og familien rundt. Ungdommens psykiske selv er i utvikling og endring, noe som dermed setter dem i en sårbar posisjon. Sårbar fordi det her legges et grunnlag for deres psykiske motstandsdyktighet og velbefinnende. Behovet for løsrivelse, sammen med behovet for omsorg og kjærlighet blandes og gjør tilværelsen komplisert. Ting kan gå galt i denne perioden og psykiske lidelser oppstår gjerne på grunn av dette. Derfor er det veldig viktig at familien og pårørende anerkjenner at denne tiden kan være sår, men også at ungdommen ikke lenger er et barn, og at de må behandles med forståelse. At verden er utrygg, men at de kan finne varme og trygghet i relasjon til de som står dem nærmest uten at dette forhindrer deres utforskning og utvikling.

Ved å ha dette i bakhodet når man møter ungdommen kan tilliten mellom ungdommen og familien øke, forhindre utvikling av psykisk uhelse og ruste dem for en bedre fremtid.

OBS OBS: Laaangt innlegg med oversharing og selvskryt.

I dag er det verdensdagen for psykisk helse, med mottoet "Alle har en psykisk helse".

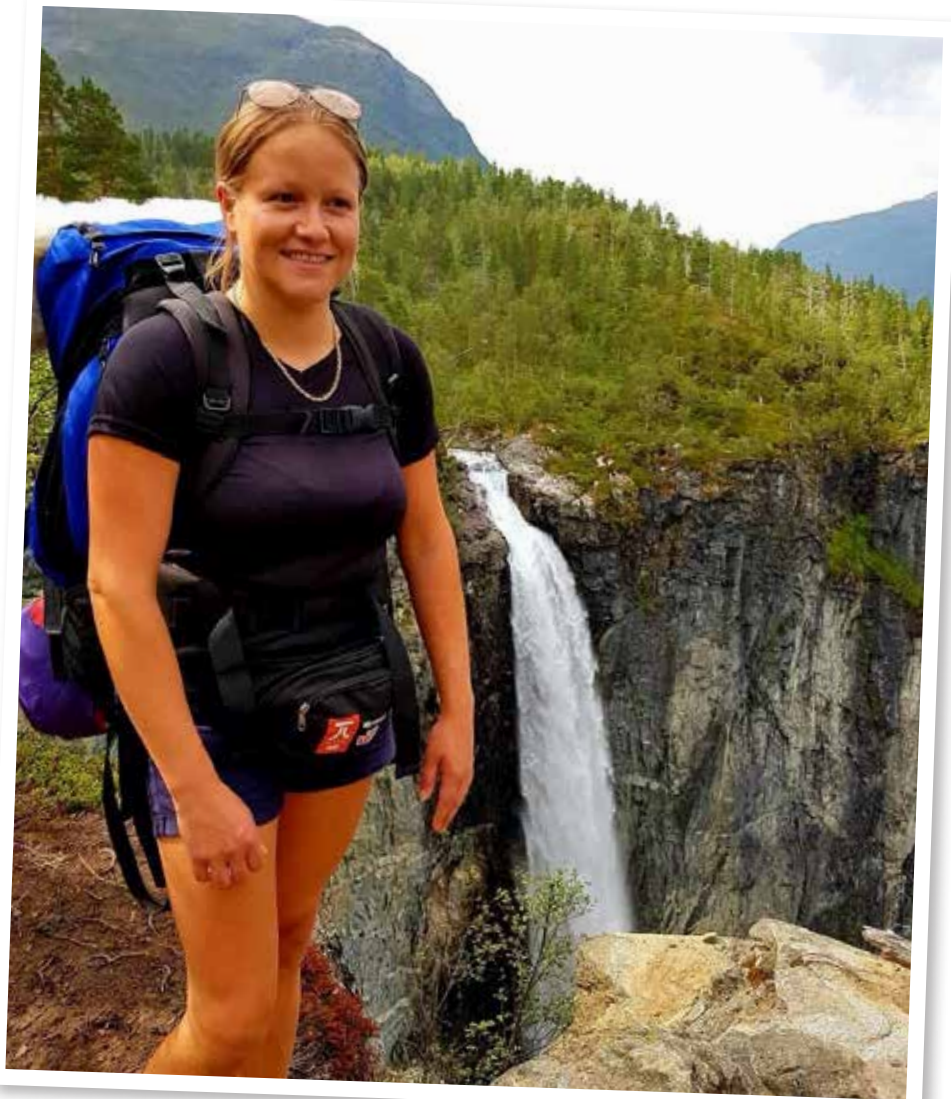
"Dagen skal øke kunnskap og åpenhet om psykisk helse, og fremme gode levevaner. Målet er å gjøre det like lett å snakke om vår psykiske helse som vår fysiske."

Og nå har jeg blitt så tøff at jeg tør å være åpen om hvordan det har vært for meg å leve med psykisk sykdom, og ikke minst den veien jeg har gått for å bli frisk.

De senere årene har livet vært preget av depresjon og angst. Jeg gikk i fra å være positiv, optimistisk og utadvendt – aldri redd for å ta ordet i en forsamling – til å bli negativ, pessimistisk og innesluttet – redd for alt. Livsgleden forsvant, og hverdagen ble preget av angst. Sosial angst er et kjent begrep for mange, og i mitt tilfelle endte det i nærmest total isolasjon, noe som heller ikke er uvanlig dessverre. Jeg sluttet å gå ut, og måtte jeg på butikken gjorde jeg det alltid i den tiden når folk flest var på jobb. Jeg sluttet å se på folk, sluttet å hilse på bekjente, og mistet kontakten med de fleste.

Å kjøre bil ble umulig, og når jeg av og til måtte kjøre et sted var det aldri lenger enn innenfor bygda, kun perioder det var lite biler på veien, og stort sett midt i veien i maks 50 km/t på smale veier.

I tillegg kommer det fysiske (psykosomatiske) aspektet ved psykisk sykdom – total utmattelse, uforklarlige smerter, "stressmage" osv. Kognitive evner som hukommelse, arbeidsminne, konsentrasjon og oppmerksomhet blir svekket. Og i tillegg kommer bivirkninger av eventuelle medisiner en må bruke. På ett tidspunkt brukte jeg tre reseptbelagte legemidler for å døyve bivirkningene av en annen medisin.



Airin Alfredsén Førde

Å leve med angst gjør at kroppen står i konstant beredskap, noe som igjen fører til at en blir veldig sliten. Jeg utviklet nulltoleranse for stress. Alt måtte være planlagt til minste detalj. – Hvor skal jeg? Når skal jeg dit? Hvordan kommer jeg meg dit? Hvor lenge varer det? Hvem kommer til å være der? Og jeg brukte ofte dager på å hente meg inn igjen. Skulle jeg noe en dag kunne jeg ikke ha noe jeg skulle dagen etterpå. Muligheten til å avlyse måtte alltid være der. Alt en har sagt og gjort blir overanalysert, alt andre sier blir overanalysert, og dvelt over i dagevis.

Jeg tegner et bilde som er ganske håpløst. Og håpløsheten kan være overveldende. Jeg har aldri hatt selvmordplaner, heldigvis, men når det har vært på det verste har jeg tenkt at "skal dette være livet mitt, så vil jeg ikke ha det". Og slik er det mange som tenker.

Det er lett å gå seg vill i tunnelen når lyset i enden er så godt som usynlig. Men jeg kom meg ut. :) Det krever at en tør å be om hjelp,

det krever at folk rundt deg ikke gir deg opp når du er en mildt sagt pessimistisk drittkjerring – og det krever beinhardt arbeid!

Det siste året har jeg bodd alene, og måttet stå litt på egne bein, jeg har fått en veldig flink behandler som har hjulpet meg mye. Selv om jeg har hatt tre behandlere tidligere uten å bli frisk, så gjelder det å finne den ene man jobber godt sammen med. Jeg har fått god hjelp av frisklivssentralen her i Florø, der jeg har trent styrketrening ca. tre dager i uken, og jeg har vært med på livsmestringskurs i regi av Helse Førde, der fokuset har vært å mestre stress, mestre hverdagen med sykdom og snu negative tanker, gjennom ulike øvelser og mindfulness. Dette kurset er for alle som lever med sykdom eller smerter, ikke bare psykisk, siden kropp og sinn henger sammen. En dag etter at jeg hadde vært på kurs gikk jeg ut og sa til mamma "Vet du, i dag lo jeg sammen med de andre, og det var så deilig!"

Det gikk opp for meg at på ett eller annet tidspunkt hadde jeg sluttet å le.

Ved hjelp av kognitiv terapi, fysisk trening, støtte fra familie og venner, og beinhard jobbing har jeg pushet grensene mine, tvunget meg langt utenfor komfortsona gang på gang, og jeg vant! Det siste året har jeg gått fra å sitte inne hele døgnet til å få en kropp som fungerer til det jeg trenger den til, både fysisk og psykisk. Jeg har tatt opp kontakten med gamle venner, og fått mange nye. Jeg har prøvd meg på slalom og klatring, som var skikkelig skummelt og skikkelig gøy. Jeg møtte opp på tidenes mest sosiale fjelltur i Jotunheimen sammen med Monsen, NRK og en stor gjeng med fantastiske mennesker – uten å kjenne noen. Det gjentok jeg også i august, med å bli med på organisert telttur/fjelltur med den nydelige gjengen fra fjelltid.no og også her fikk jeg nye venner

Jeg har reist rundt med bil, telt og hengekøye, spontant og planløst uten å vite helt hvor jeg skulle, og jeg har besøkt venner og familie jeg ikke har sett på flere år. I følge kilometerstanden på bilen min har jeg kjørt over 17 000 km hittil i år, og jeg har ikke vært redd på en eneste en av dem. Jeg har oppdaget gleden over naturen, og kjenner at jeg kan gå høyt, langt og bære tungt og bli sliten på en god måte – ikke utbrent. Nylig har jeg begynt med jiu jitsu og kickboksing, noe som er en mildt sagt sosial form for trening (kjempeskummelt og kjempegøy). Jeg kan ha planer hver dag, bruker normal tid på å hente meg inn igjen, og nå skal jeg strekke komfortsona enda litt lenger, for jeg har begynt å søke jobber. Som ringevikar i første omgang, men håpet er å komme i 100 % stilling igjen. Det skremmer livet av meg, men jeg fikser det, så tøff som jeg har blitt.

“Fake it till you make it” har blitt mitt motto. Livsgleden er på plass, jeg er positiv, åpen og (nesten) ikke redd for noe. Og er jeg redd så later jeg som jeg ikke er det, for som regel går det jo bra, selv om det er skummelt.

Dager fins i alle farger, også grå. En dårlig dag er ingen sykdom, og det må jeg stadig minne meg selv på, og bruke teknikkene jeg har lært for å snu en negativ spiral. For det er lett å miste motet når ting butter, og tenke at nå er det påan igjen.

Det stemmer heldigvis ikke.

Jeg skriver ikke dette for å få en drøss med hjerter og høre hvor flink jeg er (det veit jeg jo godt sjøl). Legg gjerne igjen en kommentar om du føler for det, men poenget med teksten min er å være åpen om hvor kompleks psykisk sykdom kan være, at depresjon er så mye mer enn å være trist og angst er mer enn å være nervøs. Og for å vise at det kan bli bedre. Så utrolig mye bedre. Men vanligvis ikke av seg selv.

Temaet for årets verdensdag for psykisk helse er “Vær raus.” Våg å strekke ut en hånd til en venn, en bekjent, familiemedlem eller kollega som kanskje ikke er “helt seg selv.” Send en melding og vis at du bryr deg, for det kan være utrolig vanskelig å selv ta kontakt når en kjenner at en ikke er seg selv. Det er lett å bli usynlig. Men det betyr mye å bli inkludert.



Vil styrke famil

– Jeg vil at familier skal oppleve valgfrihet i hverdagen. Det handler om tillit til at familier tar gode valg for seg og barna sine, sier barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE



Barne- og familieminister
Kjell Ingolf Ropstad

På et politikkområde som berører Norges Kvinne- og familieforbunds arbeid i stor grad, tegner vår nye barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstads ambisjoner for barne- og familiepolitikken godt.

HJERTESAKER

– Hvilke av Barne- og familiedepartementets arbeidsområder anser barne- og familieministeren som sine fremste hjertesaker?

– Jeg vil at familier skal oppleve valgfrihet i hverdagen. Vi trenger ikke å presse alle familier inn i den samme malen. Det handler om tillit til at familier tar gode valg for seg og barna sine. Vi vil styrke familiene – ikke styre dem, understreker Ropstad.

– Jeg brenner for at alle barn skal få en trygg oppvekst. Å beskytte barn mot vold og overgrep er noe av det viktigste vi gjør som fellesskap, vi kan aldri akseptere at barn blir overlatt til seg selv når de trenger de voksne som mest.

ENDRINGER I BARNE- OG FAMILIEPOLITIKKEN

– Vil vi se noen kortsiktige og langsiktige endringer i regjeringens barne- og familiepolitikk som en følge av at KrF har fått ansvaret for Barne- og familiedepartementet? Er det spesielle områder barne- og familieministeren ønsker å styrke?

– Familiene skal merke at de har fått en minister fra KrF, sier Ropstad. Det blir økt barnetrygd til de minste barna, og fritidskort til de eldste. Vi vil at familiene skal ha tillit og ansvar. Det innebærer for eksempel at vi ikke vil flytte oppgaver fra familiene til skolen. Noen vil flytte barnas fritidsaktiviteter inn på skolen. Vi vil heller ta vare på frivilligheten og familietiden. Familiene kan bruke fritidskortet til å betale for aktiviteter. På den måten kan aktivitetene bli mer inkluderende uten at

iene – ikke styre dem

det offentlige tar over styringen, forteller Ropstad.

ØKNING I BARNETRYGDEN

Norges Kvinne- og Familieforbund ser positivt på at barnetrygden økes. Ser barne- og familieministeren for seg ytterligere endringer eller økninger i barnetrygden på sikt?

– Barnetrygden har stått bom stille siden 1996. Fra mars i år økte barnetrygden for alle barn mellom 0–18 år. Jeg er glad for at vi endelig har fått til en økning med KrF i regjering, sier Ropstad, og understreker at dette bare er starten. Planen er å øke barnetrygden med 7200 kr i året, for alle barn fra 0 til 6 år.

– For å sørge for at alle familier skal få merke den økte barnetrygden har vi også bestemt at det ikke skal være lov å kutte i sosialstøtten fordi barnetrygden har økt, forteller Ropstad.

TREDELING AV FORELDREPENGENE

– Tredelingen av foreldrepengene har møtt økende motstand fra småbarnsforeldre og personer som vurderer å få barn. Flere tar til orde for den enkelte families rett til selv å bestemme fordeling av permisjonen. Hva er barne- og familieministerens holdning til tredelingen, og kan man forvente at regjeringen eller departementet vil se nærmere på ordningen, og gjøre en revurdering når det gjelder om ordningen er til det beste for familien og barnet?

– Jeg kommer til å følge nøye med på hvilke konsekvenser tredelingen får, men den ble vedtatt av et stort flertall på Stortinget. Det var faktisk bare KrF som stemte mot. Vi har måttet akseptere at flertallet på stortinget har tatt en avgjørelse, så det er ikke aktuelt å gjøre endringer nå.

UTSLAG AV TREDELINGEN

– Flere har tatt til orde for at tredelingen kan føre til at flere kvinner tar ubetalt permisjon, eventuelt at barna må begynne tidligere i barnehage. Vurderer barne- og familieministeren dette som en gunstig utvikling sett i et likestillingsperspektiv – og for familiene og barna? Når man ser bort fra prinsippet om likestilling mellom mor og far, ser barne- og familieministeren andre grunner til å opprettholde en tredeling av foreldrepengene?

– Det er flere som nevner disse bekymringene for meg, og jeg kommer til å følge med på hvilke utslag tredelingen får. Det er vanskelig å være sikker på hvordan reglene vil påvirke familienes valg – det er for eksempel ikke mulig å se en sammenheng mellom fedrekvote og alder for barnehagestart ved tidligere endringer, sier Ropstad.

FEDRE MÅ PÅ BANEN

Har departementet tatt høyde for hva en tidligere barnehagestart vil kunne innebære for de minste barna i forhold til tilknytning, stress og utvikling av stabile og trygge relasjoner?

– Det er familiene selv som må vurdere når det er riktig for deres barn å starte i barnehagen. Når det gjelder tredelingen av foreldrepermen er det ikke ventet noen stor økning av veldig små barn i barnehagen på grunn av den. Jeg tenker at her må også arbeidsgiverne ta ansvar – det er ikke sånn i 2019 at fedres jobb er viktigere enn mødres. Alle tar det som en selvfølge at kvinner må kunne ta ut permisjon når de får barn. Sånn må det være for fedre også. Vi menn må nok også se at selv om jobben er viktig så er familien viktigere. Om arbeidsgiver ikke legger til rette for permisjon er det faktisk lovbrudd, sier Ropstad.

– Om tredelingen av permisjonen skulle føre økt behov hos familiene for at flere barn starter tidligere i barnehage – vil det finnes tilstrekkelig antall barnehageplasser, og hvordan vil man eventuelt jobbe for å møte denne utviklingen?

– Jeg tror ikke at tredelingen vil føre til et økt behov for at flere barn starter tidligere i barnehagen. Tidligere endringer i foreldrepengordningen gir ikke grunnlag for å forvente dette.

FØDSELSTALL

– Gitt motstanden etter Erna Solbergs utspill om at norske kvinner bør føde flere barn, opplever barne- og familieministeren at tredelingen av foreldrepengene er et riktig stimuli som vil bidra til dette målet?

– Det var nok ikke først og fremst fødselstall som var argumentet for stortinget da tredelingen ble vedtatt. Jeg håper ingen velger bort et barn de ellers ønsker seg på grunn av dette.

Ropstad poengterer at vi har noen av

verdens beste offentlige ordninger for familier i Norge. – Vi har sikret en historisk høy kontantstøtte, en sterk økning i engangsstøtten og bedre bemanning i barnehagene. Det mener vi øker familienes valgfrihet.

Samtidig er Ropstad bekymret for nedgangen i fødselstallene.

– Det at vi får stadig færre barn og at færre får mer enn to barn uroer meg. Derfor har vi gitt Folkehelseinstituttet i oppdrag å se på hva som er årsakene og konsekvensene av nedgangen i fødselstallene, forteller Ropstad.

FEDRES OPPTJENINGSRETT

– Hva er barne- og familieministerens holdning til fedres egen opptjeningsrett til permisjon, og er dette noe barne- og familieministeren vil arbeide for?

Alle foreldre har selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger, men det er knyttet noen krav til mors aktivitet for at far skal kunne ta ut permisjon. Dette er for å sikre at fars permisjon faktisk går til å ha hovedomsorg for barnet. Det er ikke noen planer om å gjøre noe med dette nå, sier Ropstad.

KONTANTSTØTTE

– Norges Kvinne- og familieforbund mener kontantstøtte er et viktig tiltak som gir frihet til å velge for familiene. Regjeringsplattformen opprettholder kontantstøtten, men ser barne- og familieministeren for seg at det vil kunne komme endringer når det gjelder kontantstøtten?

– Jeg er veldig stolt av den store økningen vi har fått til i kontantstøtten. 7.500 kroner i kontantstøtte pluss de omtrent 3.000 man sparer på å ikke ha barnehageplass gjør at mange som ønsker det kan velge noe mer tid hjemme med de minste barna.

Ropstad forteller at det ikke er planer om noen betydelige endringer i kontantstøtten.

– I mange år har familier vært usikre på om politikerne skal ta ifra dem kontantstøtten på kort varsel. Nå har vi en flertallsregjering som står bak kontantstøtten og familiene kan få planlegge som de ønsker, sier Ropstad.

Et løfte gir Ropstad til slutt. – Vi vil også stoppe alle forsøk på å kutte kontantstøtten i enkelte kommuner eller bydeler, slik som det for eksempel er ønske om i Oslo og Drammen.



Uten frivilligheten stopper Norge!

Norge er et frivillighetsland. Til sammen tilsvarer det frivillige arbeidet nesten 150 000 lønnede årsverk.

AV: STIAN SLOTTØY JOHNSEN,
GENERALSEKRETÆR FRIVILLIGHET NORGE

Det finnes om lag 100 000 lag og foreninger. Blant fem millioner innbyggere estimeres det at vi har nesten 10 millioner medlemskap. Hvert år gjør over 60 prosent av innbyggerne frivillig arbeid.

Fra miljøagenter som holder appeller foran tusenvis av klimastreikende ungdommer til hjelpekorpsene som organiserer mottak av evakuerte cruisepassasjerer i Hustadvika. Fra den frivillige treneren på håndballaget til datteren min, til likepersonen i Blindeforbundet som hjelper ham som nylig har mistet synet med å mestre hverdagen. Fra speiderlederen som for få år siden kom til Norge som flyktning og nå skaper glede og mestring for speiderbarn på Rjukan, til styrelederen

i Kvinne- og familielaget som engasjerer seg for å få etablert en ny barnehage i bygda. Frivilligheten er mangfoldig, engasjerer utallige mennesker og dekker så godt som alle samfunnsområder. Her i Norge finnes det en organisasjon for alt og for alle!

Den frivillige innsatsen er drivstoffet som setter fart på lokalsamfunn over hele landet. Fornylbart og miljøvennlig. Uten frivilligheten ville samfunnet vært både kaldere og mindre aktivt.

FRIVILLIGHETENS MERVERDIER

Men det er ikke bare aktivitetene i seg selv som betyr noe. Frivilligheten har noe ekstra ved seg. Lag og foreninger har ikke rike eiere med mål om å skape størst mulig profitt. Organisasjonene styrer seg selv ut fra sine egne formål. Når folk flest skaper aktiviteter sammen uten tanke på å få betalt for innsatsen – skapes unike merverdier. Frivilligheten bygger fellesskap, lokal identitet og tillit mellom folk. Dette er verdier som ikke kan måles i kroner og øre, men som samfunnet vårt er helt avhengig av.

VIKTIG FOR FOLKEHELSEN

Frivilligheten er også viktig for folkehelsen. I dagens digitaliserte hverdag, hvor mulighetene til å komme raskt i kontakt med andre trolig aldri har vært større, er det paradoksalt at ensomhet er en stor utfordring. Men både blant unge og eldre rapporterer mange at de føler seg ensomme. Frivilligheten kan være en vaksine mot ensomhet gjennom å skape lokale møteplasser hvor hvem som helst kan føle seg velkommen og inkludert. De siste årene har interessen for frivillighet økt. Stadig oftere snakker sentrale politikere om hvordan frivilligheten



Stian Slotterøy Johnsen,
Generalsekretær Frivillighet
Norge. Foto: Frivillighet Norge



Under regjeringsforhandlingene på Granavolden møtte frivilligheten opp for å vise mangfoldet av aktiviteter og tilbud som ville dratt nytte av full momskompensasjon. (Foto: Frivillighet Norge)

skal bidra til å løse samfunnsutfordringer, enten det handler om beredskap, helse og omsorg, barn som vokser opp i lavinntektsfamilier eller integrering.

UFORLØST POTENSIAL

Til tross for den høye deltakelsen og store aktiviteten som allerede finnes mener jeg det finnes et uforløst potensial i frivilligheten. Med så mange dyktige og engasjerte mennesker, gode saker og attraktive aktiviteter tror jeg frivilligheten kan skape enda mer verdi i samfunnet. Utgangspunktet må ikke være at det offentlige trekker seg ut og overlater ansvaret for velferden til frivilligheten, men at det legges til rette for at organisasjonene kan vokse og utvikle seg i tråd med sine egne formål. Det krever at myndighetene både nasjonalt og lokalt skaper bedre rammebetingelser for organisasjonene.

MOMSKOMPENSASJON OG FRIE MIDLER

Selv om den frivillige innsatsen er frivillighetens viktigste drivstoff må vi også anerkjenne at det koster å drive en frivillig organisasjon. Kravene til opplæring, organisering, ledelse av frivillige, god økonomistyring, personvern og rapportering til ulike offentlige organer øker. Å sikre frivillige organisasjoner muligheter til å skaffe inntekter er derfor avgjørende, og for å kunne øke aktiviteten må organisasjonene kunne øke inntektene sine.

MOMSKOMPENSASJONEN

Da er det spesielt urimelig at staten skal ha den frivillige aktiviteten i lag og foreninger som inntektskilde, men i praksis er det nettopp dette som skjer. Hvis Norsk Folkehjelp kjøper en snøscooter for å berge folk i påskefjellet må de betale moms, men hvis et høyfjellshotell kjøper den samme scooteren for å bruke kommersielt slipper de momsen. Denne forskjellsbehandlingen hemmer frivilligheten. Momskompensasjonen

for varer og tjenester skal rette opp i dette gjennom å gi organisasjonene pengene de har betalt i moms tilbake. I 2018 fikk organisasjonene tilbake knapt 75 % av momsutgiftene. Hvis politikerne mener alvor med at de ønsker å styrke frivilligheten bør de sørge for å fullfinansiere momskompensasjonen og rettighetsfeste ordningen så raskt som mulig.

FRIE MIDLER

I tillegg til dette bør både stat og kommuner vise frivilligheten tillit gjennom å gi en større andel av midlene som frie midler slik at organisasjonene kan benytte dem til sine egne formål og aktiviteter. Prosjektmidler er mye brukt og skaper utfordringer for frivilligheten på mange måter. De er ofte mindre forutsigbare og langsiktige, skaper mer byråkrati gjennom krav til rapportering og det er ofte store begrensninger på hva midlene kan brukes til. Jeg er derfor enig med vår «frivillighetsminister» Trine Skei Grand om at det må være et mål at en større andel av midlene til frivilligheten skal være frie midler.

FORENKLING GIR MER TID TIL AKTIVITET

Ingen engasjerer seg i frivilligheten for å bruke tid på å fylle ut søknader eller rapporteringsskjemaer. Jeg håper regjeringens lovede «forenklingsreform» vil føre til at det blir lettere å være frivillig og å drive frivillig organisasjon. Et skritt på veien vil være at det offentlige samkjører sine systemer slik at frivillige organisasjoner bare trenger å rapportere den samme opplysningen én gang. Å øke grensene for krav til offentlig revisor og å fjerne kompliserte og unødvendige rapporteringskrav er også tiltak som vil gjøre hverdagen enklere for organisasjonene.

NÆRINGSLIVSSAMARBEID

I næringslivet er det et økende fokus på samfunnsansvar. Dette skaper muligheter for organisasjoner. Næringslivssamarbeid

kan være alt fra at den lokale butikken sponser frukt til et arrangement til sponsoravtaler eller felles prosjekter som organisasjoner og bedrifter utvikler i fellesskap. Ofte kan man oppnå resultater i fellesskap som ikke hadde vært mulig uten samarbeid. Samtidig er det viktig at slike samarbeid bidrar til å styrke både organisasjonen og bedriften, og at næringslivet ikke bruker frivillighetens gode omdømme til å kjøpe seg legitimitet.

LOKALE RAMMEBETINGELSER

Lag og foreninger er aktive i sine lokalmiljøer og de viktigste rammebetingelsene er det kommunen som bestemmer. Har lag og foreninger tilgang til økonomisk støtte? Gratis bruk av kommunens lokaler på ettermiddagstid? Faste møteplasser mellom organisasjoner og kommunen? Gode transportløsninger slik at folk kan komme seg til aktivitetene? Mulighet for at kommunen kan betale kontingent for barn fra familier som ikke har råd til å betale selv?

FRIVILLIGHETSPOLITIKK

Alt dette og mye mer avgjøres av kommunen. Derfor er det synd at under 15 % av kommunene har utviklet og vedtatt en frivillighetspolitikk. Jeg oppfordrer lokale lag og foreninger av alle typer til å kontakte kommunen og spørre hvilke muligheter som finnes for å få bedre tilrettelagt for organisasjonens aktiviteter. Frivillighet Norge tilbyr veiledning til kommuner som ønsker å utvikle en frivillighetspolitikk sammen med frivilligheten lokalt.

I forkant av høstens kommunevalg er det gode muligheter til å utfordre lokalpolitikkerne. Dere gjør allerede utrolig mye for dem. Nå er det politikernes tur til å svare på hva de vil gjøre for at dere skal kunne vokse og utvikle dere som organisasjon, eller hvordan de vil følge opp deres lokale hjertesaker. De bør ha gode og konkrete svar for å fortjene stemmen din 9. september.



Roaldsøy Husmorlag i Stavanger samlet inn til spesialinstrumenter av høy kvalitet, like gode etter 35 år.

Da Husmorlaget investerte i u-lands-hjelp – en tilbakemelding

I de dager da Norge drev bistandsarbeid i u-land, og kvinneforeninger strikket og hadde basar, da fantes det også husmorlag.



Torvid Kiserud, Senior professor, Institutt for klinisk medisin (K2), Universitetet i Bergen & Kvinneklubben, Haukeland universitetssjukehus, Bergen

AV: TORVID KISERUD, SENIOR PROFESSOR, INSTITUTT FOR KLINISK MEDISIN (K2), UNIVERSITETET I BERGEN & KVINNEKLINIKKEN, HAUKELAND UNIVERSITETSSJUKEHUS, BERGEN

Det var den gang mat ble laget fra grunnen, da det var flere små som trengte å få tørket tårer og snør, og det enda ikke fantes barnehageplass til alle. Da fantes altså husmorlag hvor ildsjeler sammen kunne sette inn enda noen ressurser der de så det trengtes.

ROALDSØY HUSMORLAG

I samme ånd hadde Roaldsøy Husmorlag i Stavanger, ledet av Ingunn Thorsen på Ormøy, innsamling i 1982. Denne gangen for å hjelpe kvinner med alvorlige fødselsskader i Etiopia. Mange kunne bli hjulpet, men det krevde spesialkompetanse og tilpassede instrumenter. Husmødrenes innsamling ga to sett kirurgiske instrumenter, ett til sykehuset i Arba Minch i Sør-Etiopia, og ett reise-sett. Men var det nyttig?

GJENNOM 35 ÅR

La oss følge gaven gjennom 35 år. Instrumentene var av beste kvalitet og ble en viktig forutsetning for vellykkede operasjoner som førte dem som var hardest rammet av fødselsskade, tilbake til normalt liv i Sør-Etiopia. Det ble viktige signaler om prioritering i helsevesenet der. Svangerskapsomsorg og fødselshjelp kom for alvor på agendaen, og sykehuset i Arba Minch fikk en økt tilstrømning av kvinnelige pasienter. Instrumentene reiste med når det var behov for operasjon på andre sykehus. I 1986 ble det ene instrumentsettet værende på sykehuset hvor senere leger brukte utstyret. Ved et besøk i 2001 var imidlertid ikke noe av utstyret der å spore og ressursen sannsynligvis brukt opp.

Den andre instrumentbrikken, reisesettet, fulgte i 1986 med til sykehus i Stavanger, Trondheim og Bergen, men også andre byer når gynekologisk fistler skulle opereres, til og med i Sverige. Siden 1995 har instrumentsettet vært i virksomhet på Kvinneklubben ved Haukeland universitetssjukehus, og avdelingen har tatt imot



Kvinner med alvorlige fødselsskader til behandling ved Arba Minch Hospital i Sør-Etiopia (1985). Pga. skader av urinveier eller tarm var alle inkontinente, og alle hadde mistet barnet under fødselen, men nå glade for å ha funnet en behandlingsmulighet, ofte etter mange år.

flere og flere henviste pasienter fra fjernt og nært. I 2012 ble denne virksomheten gjort til Nasjonalt Behandlingstilbud for Gynekologiske Fistler.

VARIG NYTTEVERDI

I 2017 var instrumentene like gode som 35 år tidligere takket være påpasselige operasjonssykepleiere som forsto å verdsette arbeidet og viktigheten av å vedlikeholde godt utstyr. Nå var tiden også kommet for å levere stafettpinnen videre til fistelkirurg Mulu Muleta i Addis Abeba. Hun er verdenskjent for sitt bidrag i fistelkirurgien og har vært læremester for mange fistelkirurger i verden, men trengte selv et godt instrumentsett for å sikre optimale forhold der hun operer.

VERDIFULLT BIDRAG

Husmorlagets investering ble aldri evaluert av NORAD eller noen andre. Men i det stille, bare fylte det et behov. Mange har fått et liv tilbake i Etiopia, og kvinner med lignende sykdommer i Norge har også profittert på instrumentene og ekspertisen. Dette har ledet frem til et kompetent nasjonalt senter i Bergen, som nå har statlig budsjett nok til å anskaffe to egne instrumentsett. Men fortsatt yter husmorlagets instrumenter sin fullverdige tjeneste, nå i Afrika igjen, ikke minst takket være operasjonssykepleieres påpasselige hender.

Som sagt, ikke evaluert, men etter min mening, svært verdifullt for mange kvinneliv, og et viktig signal om helseprioritering i Etiopia og en nøkkel til fremveksten av et spesialisert tilbud til kvinner i Norge med lignende skader. Det har blitt effekt og ringvirkninger på mange plan. Og vi har enda ikke sett slutten.

Dette var altså tilbakemeldingen, men vel også en passe hilsen til husmorlaget og alle bidragsyterne på Byøyene i Stavanger, takk for innsatsen og tilliten!



Stafett-pinnen er levert videre etter 35 år, og fistelbrikken i gode hender hos fistelkirurg Mulu Muleta i Addis Abeba. Utstyret er like aktuelt i dag og husmorlagets «investering» vil fortsatt gi avkastning i mange år.

VEIEN VIDERE FOR INTERNASJONALT UTVALG

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER FOR INTERNASJONALT UTVALG

Hvert annet år – etter landsmøtet – oppnevner sentralstyret medlemmer til forbundets utvalg.

Nå består Internasjonalt utvalg av Kristin Hansen, Oslo krets (også som prosjektleder), Tone Gölowsen, Oslo krets og Elisabeth Rusdal, Akershus krets, leder. I tillegg er Tove Jensen, Oslo krets varamedlem. I og med at alle nå bor i Oslo eller rett utenfor sparer vi penger og det betyr også at varamedlem kan møte. I utvalget kan også ACWW-representanten Christine Andreassen og Nordens representant Olaug Tveit Pedersen møte, i tillegg til forbundsleder. Disse møter når det passer i deres timeplaner.

PROSJEKTENE

Fra og med 2019 har vi ikke lenger prosjekter via FOKUS. Det betyr at vi ikke mottar støtte fra NORAD til prosjektene våre. Årsaken er de strengere kravene til både størrelse på prosjektene og oppfølgingen. Vi så oss ikke lenger i stand til å makte dette med frivillige. Og midler til å ansette noen er det dessverre ikke. Men vi fortsetter samarbeidet og støtten med COWA-skolen, kriesenteret i Sibiu. I tillegg holder vi kontakten med Nest på Sri Lanka. Vi vil bringe informasjon om prosjektene i medlemsbladet og i tillegg legge ved informasjon i sendinger fra forbundet.

PROSJEKTSØKNADER

Prosjektsøknader vil bli behandlet av utvalget. Små prosjekter vil vi forsøke å finne lag eller krets som kan bidra med tilskudd til. Så dersom noen kan tenke seg å bidra her, hører vi gjerne fra dere.

Vi er glade for alle bidrag til prosjektene – det kan som tidligere settes inn på utvalgets konto: 6034.56.35451, Norges Kvinne- og familieforbund v/Kristin Hansen.

Dersom dere vil ha mer informasjon om prosjektene og informasjon om internasjonalt arbeid, så kommer vi gjerne på besøk i lag eller krets. Det er bare å ta kontakt.

ANNET ARBEID

I tillegg til arbeid med prosjektene skal utvalget være rådgiver for sentralstyret i internasjonale spørsmål. Vi kan også foreslå saker for sentralstyret.

Vi er kontakt overfor vårt internasjonale forbund; Associated Country Women of the World (ACWW) og Nordens kvinneforbund. Saker som forbundet foreslår til behandling her kommer som regel fra utvalget. Slik du kan lese om i egen artikkel om verdenskonferansen som nylig er avsluttet i Melbourne, Australia fikk forbundet enstemmig vedtatt to resolusjoner; kartlegging av gamle søppelfyllinger og en om vold i nære relasjoner. Dette betyr at både alle medlemsorganisasjonene i ACWW og ACWW er forpliktet til å følge opp vedtakene. Ikke sjelden betyr ACWWs oppfølging at vedtak/resolusjon oversendes riktig del av FN-systemet.

Utvalget er også kontakt for FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål. I den forbindelse har utvalget utarbeidet forslag fra forbundet til innspill om egenandeler til prosjektarbeid.

HVORDAN FÅ INFORMASJON

Vi vil i fremtiden forsøke å gi informasjon via forbundets sendinger. Men er det ting du lurer på, eller vil at vi skal diskutere i utvalget, så send oss gjerne en henvendelse om det. Du kan enten sende det til Elisabeth Rusdal som leder utvalget. E-post er: elisabeth@rusdal.com eller via forbundets sekretariat.

Vi i utvalget kommer gjerne på besøk og informerer om internasjonalt arbeid, internasjonale kvinnespørsmål eller prosjektene forbundet støtter.

Så ta gjerne kontakt.

FNs internasjonale familiedag 15. mai

AV: ELISABETH RUSDAL,
LEDER INTERNASJONALT
UTVALG



Familiespørsmål var gjenstand for økende oppmerksomhet i FN i 1980-årene. Det var mange temaer, men særlig fokus på familiens økonomiske og sosiale kår var viktige. Mot slutten av 1980-årene ble medlemslandene spurt om man skulle ha et internasjonalt familieår. Dette ble vedtatt i desember 1989 og FNs Internasjonale familieår var i 1994. På bakgrunn av dette og økt press, blant annet fra vårt forbund i særdeleshet ble det i 1993 vedtatt at 15. mai hvert år skulle være FNs internasjonale familiedag. Til slike FN dager er det et tema vedtatt av FNs familiekomité. Det er nytt tema hvert år. På bakgrunn av det vedtatte temaet kommer det et eget budskap fra FNs generalsekretær. Temaer fra tidligere år samt budskap de siste årene finnes på FNs hjemmesider. FN-sambandet her i Norge har også informasjon om familiedagen.

K&F OG FAMILIEDAGEN

Det er klart at vi kanskje her i Norge hadde sett at FN hadde valgt en annen dag lenger unna 17. mai. Likevel lar det seg gjøre å markere dagen. Vi har hatt tradisjon for å sende ut informasjon til ulike redaksjoner om familiedagen og bakgrunnen for den i god tid før selve dagen. Videre har vi sentralt utarbeidet vårt eget budskap i tråd med temaet. Budskapet bygger på synspunkter fra Prinsippprogrammet.

ÅRETS FAMILIEDAG

FN har valgt at tema for FNs internasjonale familiedag i år skal være «Familien og klimakampanje». I forbindelse med temaet uttrykker FN at det trengs bevisstgjøring av familiens engasjement i arbeidet for å redusere klimaendringene og konsekvensene av disse. Videre må familiene styrkes for å kunne tilpasse seg klimatiske endringer. Da blir det viktig med informasjon, konsekvensanalyser og muligheter for varsling. FN krever derfor at landene må ha strategier og planer for å integrere arbeidet med de klimatiske endringene i sin nasjonale politikk. I vårt forbund har vi i vår visjon at familien er den minste og grunnleggende enheten i et demokrati. For enkeltmennesket er familien som hovedregel den viktigste arena for kjærlighet, trygghet, tilhørighet, omsorg og personlig og sosial utvikling. I dag påvirkes vi også mye av de sosiale nettverk vi har i miljøet rundt oss. Her spiller lokalsamfunnene en viktig rolle.



ACWW verdskonferanse 2019

1. april reiste forbundsleiar til Melbourne i Australia for å vere med på den 29. ACWW Triennial World Conference.

AV: AINA ALFREDSSEN FØRDE, FORBUNDSLEDER

Det var ei lang reise der eg bytta fly i Frankfurt og i Singapore, og hadde nokre timer på kvar flyplass. Onsdag 3. april på føremiddagen landa eg i Melbourne, og tok buss til leilegheita som eg delte med Merethe Brattetaule. Merethe kom seint onsdag kveld, ho og eg var dei einaste frå forbundet som deltok på konferansen, då Anne Marit Hovstad fekk eit dødsfall i nær familie, og ikkje kunne reise.

Torsdag var det registrering til konferansen, og så deltok vi på ein guida busstur rundt omkring i Melbourne. På ettermiddagen var

det Area-møte. Verdspresidenten Mrs. Ruth Shanks leda Europa møte, då vi ikkje har hatt europapresident etter at Margaret McMillan døde.

Fredag var det offisiell opning av konferansen ved Ruth Shanks og Melissa Fletcher. Elever frå Victoria State School underheldt med song og musikk. Fantastisk flinke ungdommer.

Dronning Azizah av Pahang, Malaysia inviterte til 30. verdskonferansen som vert i Kuala Lumpur, Malaysia 19. - 26. mai i 2022.

Laurdag var første dagen vi hadde

oppe resolusjoner og rapporter frå Aera-presidentane og frå dei forskjellige komiteane. Det var ca. 700 deltakara i salen og vel 400 med stemmerett.

RESOLUSJONENE

1. Økning i kontingentavgift. Vedtatt
2. Leder for landbrukskomiteen skal være en selvstendig posisjon i styre og komité. Vedtatt
3. Posisjonen vara til verdenspresident elimineres. Ikke vedtatt



Frå venstre Ruth Cargill, Alison Burnett, Ruth Shanks
Magdie de Kock og This Collins



Frå venstre Sydney Salter, Nick Newland, This Collins (jobber på
kontoret i England) og Ruth Shanks (avgått verdenspresident)

4. Ny konstituering.
ACWW tas formelt opp som en CIO (charitable incorporated organisasjon). Vedtatt
5. Vedtak om vedtekter, regler og prosedyrer.
ACWW skal ratifisere og godta vedtekter, regler og prosedyrer i henhold til ny konstituering. Vedtatt
6. Registrering av gamle søppelfyllinger.
Det er besluttet at ACWW og medlemsorganisasjonene krever av sine myndigheter at gamle søppelfyllinger kartlegges og registreres. Registeret skal inneha informasjon om farlige substanser (hvis kjent) og risiko for fremtidig lekkasje. I tillegg kreve at det offentlige utvikler en strategi for ufarliggjøring av disse stedene. Enstemmig vedtatt.
7. Beskyttelse av felles marine miljøer, bærekraftige korallrev og fiskebestander.
Det er besluttet at medlemsorganisasjonene i ACWW ber deres myndigheter og næringsliv om å iverksette tiltak som er nødvendig for å sikre klok utnyttelse og beskyttelse av det felles havmiljøet og beskytte bærekraften til korallrev og fiskebestander for fremtidige generasjoner. Vedtatt.



Forbundsleiar legg fram resolusjon om vold i nære
relasjonar. Til høyre i bildet: Irene Chinje Area-
president i Øst, Vest og sentral-Afrika

8. Bruk av plast.
ACWW krever at alle regjeringer skal regulere bruken av plast i emballasje- og produksjonsprosesser for å redusere virkningen av plastsøppel i miljøet. Vedtatt.
9. Handling mot klimaendring.
Det er besluttet at alle ACWW medlemsorganisasjoner støtter Paris-klimaavtalen av 2015 ved å iverksette tiltak på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå for å redusere klimagassutslippene og bidra til å bygge motstandskraft i sine lokalsamfunn

for å takle de negative virkninger av klimaendringer. Vedtatt.

10. Polinator beskyttelse.
Det er besluttet at ACWW-organisasjoner oppfordrer deres regjeringer og forskningsinstitutter til å fortsette å identifisere og redusere spesifikke drivere som hindrer insektsbestøving, utvikle pollineringsvennlig praksis i landbruket og fremme økt offentlig bevissthet om rollen som insektbestøving i global matproduksjon. Vedtatt
11. Tekstiler og klær.
Det er besluttet at ACWW og medlemsorganisasjonene legger press på alle virksomheter og produsenter innen tekstil og klær, slik at kvinnelige arbeidere blir betalt og jobber under rimelige forhold. Vedtatt.
12. Vold i nære relasjoner.
Det er besluttet at ACWW og medlemsorganisasjonene oppfordrer regjeringer i alle land og deres myndigheter til å utvikle og implementere strategier for forebygging av vold i nære relasjoner. Enstemmig vedtatt.
13. Jernmangel.
Det er besluttet at ACWW organisasjonene



oppfordrer deres regjeringer og helseorganisasjoner til å fortsette å finansiere og støtte den forskningen som trengs for å eliminere verdensomspennende forekomst av jernmangel. Vedtatt.

14. Kjønnssensitivt helsetilbud.
Det er besluttet at ACWW og medlemsorganisasjonene oppfordrer sine regjeringer til å sikre likt helsetilbud innenfor kjønnssensitive sykdommer. Vedtatt.
15. Helse og ernæring for kvinner med vekt på miljørettet helsevern.
Det er besluttet at ACWW prioriterer programmer knyttet til helse og ernæring for landsbykvinner, inkludert tilførsel av rent vann, opplæring i sanitet, hygiene og avfallshåndtering, som er av avgjørende betydning for sårbare landlige samfunn. Hvis mulig, bør medlemsorganisasjoner fremme samarbeid med regjeringer og andre ikke-statlige organisasjoner for å oppnå målbare forbedringer innen underernæring og miljøhelse for landsbykvinner. Vedtatt.
16. Eliminering av rabies.
Det er besluttet at ACWW sine medlemsorganisasjoner støtter opp om kunnskap om rabies globalt og støtter "Zero by 30". Initiativet fra Verdens helseorganisasjon, Verdensorganisasjonen for dyrehelse, mat og jordbruksorganisasjoner og Global Alliance for Rabies Control arbeider for å eliminere hundemediert rabies innen 2030 gjennom: rabies-utdanningsprogrammer for bittforebygging, utvide hundrabies-vaksinasjonsdekning for å stoppe overføring, forbedre tilgangen til eksponeringsprofylakse og ved å lobbe regjeringer til å yte midler til å oppnå dette. Vedtatt.
17. Q eller Queryfeber.
Det er besluttet at ACWW medlemsorganisasjoner krever av egne myndigheter at økt finansiering ble gjort tilgjengelig for:
a) utdanne leger og varsle alle lokalsamfunn om identifisering, behandling og forebygging av Q-feber, og
b) hvis ikke allerede på plass, implementere en ordning for å



subsidiere vaksinasjonsprogrammer for å forhindre Q feber i høyriskoområder. Vedtatt

18. Toalett med verdighet og sanitet for alle.
Det er besluttet at ACWW og deres medlemmer har som mål å øke levestandarden for landsbykvinner og deres familier ved å legge særlig vekt på mål 6 i FNs bærekraftige utviklingsmål for vann og sanitæranlegg, ved å sette inn spesifikke og hensiktsmessige sanitære fasiliteter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, alvorlige sykdommer og eldre. Vedtatt.

RESOLUSJONER FRA K&F

Resolusjon nr. 6 og 12 er det K&F som har sendt inn, og eg var på talerstolen og fremma dei. Vi fekk Mrs. Sheila Needham, Area president frå Canada som seconder på resolusjonen om Registrering av gamle søppelfyllinger og Mrs. Irene Chinje, Area president for Aust, Vest og sentral Afrika som seconder på Vold i nære relasjoner. Begge resolusjonene vart samrøystes vedtatt.

Alle medlemsorganisasjonar i ACWW er forplikta til å følgje opp vedtaka, men på kva måte er opp til den einskilde organisasjon.

VAL AV VERDSPRESIDENT

Laurdag var det val av verdspresident, Are-presidentar og leiarane til dei forskjellige komiteane. Magdie De Kock frå Sør Afrika er ny verdspresident (vi hadde foreslått ho). Visepresident og leiar for landbrukskomiteen er Jo Ellen Almond, USA. Finansansvarleg i styret og leiar av medlems- og finanskomiteen er Ruth Cargill, Australia. Leiar for verdskonferanse komiteen Christine Reaburn, Canada. Leder i prosjektkomiteen etter Anne Marit Hovstad er Mabel Moyo frå Zimbabwe. Leiar for FN- komiteen er Marie Kenny,

Canada. Leiar for innformasjons- og marknadsføringskomiteen er Sheila Needham, Canada. Europapresident er Afrodita Roman frå Romania.

VIDERE PROGRAM

Søndag starta vi med Thanksgiving sermoni, før det var meir sakshandsaming. På kvelden var det moteshow med ullprodukt frå Creswick Woollen Mills og vist ein dokumentarfilm om kvinnelege saueklipperar (She Shears)

Måndag var det sakshandsaming på dagtid og gallamiddag om kvelden. Det var ei flott oppleving, god mat, levande musikk og fullt dansegolv.

Tysdag var det avsluttingsseremoni og Area-møter.

Afrodita Roman takka for at ho vart valt til Europapresident. Ho håper alle kan jobbe i lag, og hjelpe kvarandre. Europakonferansen 2020 vert i Glasgow, Scotland 12-16 oktober. Då håper eg mange frå Norge deltar.

LITT SIGHTSEEING

Onsdagen reiste Merethe heim medan eg var med på ein busstur, vi var innom ein plass der ville kakaduer vart mata, lunsj på Fergusson vingard, ein stopp på Yarra Valley chocolaterie & ice creamery før vi køyrde til Healesville Sanctuary, ein dyrepark med over 200 av Australia sine fuglearter, pattedyr og reptila. Det største var likevel å sjå ville kenguruar.

Torsdagen hadde eg nokre timer før eg måtte reise ut til flyplassen, eg gjekk då opp til Queen Victoria Market, ein marketshall som vart opna i 1878, og innom ein av dei mange parkane som er i Melbourne. Ingen skal ha meir enn 15 minutt å gå til ein park i Melbourne.

Eit minne for livet.

Samboerskap et økonomisk fellesskap?

Inngåelse av ekteskap innebærer mer enn at man velger å leve sammen. Man blir da automatisk omfattet av lovbestemmelser som gir økonomiske rettigheter og plikter. Stadig flere velger å leve sammen uten å inngå ekteskap. Hvilke økonomiske konsekvenser kan det innebære å være samboere?

EKTESKAPSLOVEN

Ekteskapsloven regulerer ektefellers økonomiske forhold både under og etter ekteskapet. Under ekteskapet har ektefeller en gjensidig underholdsplikt, og også plikt til å gi informasjon om økonomiske forhold av betydning for den andre.

Ekteskapsloven har også detaljerte regler om formuesforhold og deling ved skilsmisse eller den andre ektefellens død, som også suppleres av arveloven. Eksempelvis nevnes at ektefeller har en pliktdelsarv på ¼ av verdiene etter avdøde, og minimum 4 ganger grunnbeløpet (ca. kr 400 000). Denne retten til ektefellearv vil gå foran barnas arverett. Særlig praktisk er det at ektefeller har rett til å sitte i uskiftet bo etter hverandre. Det vil si at gjenlevende tar over verdiene etter avdøde og råder over det som en eier. Arveoppgjøret utstår til begge ektefeller er døde. Ektefeller som har særkullsbarn – barn med andre enn ektefellen – kan ikke sitte i uskiftet bo uten at særkullsbarna samtykker.

FELLESEIE

De verdier som hver av ektefellene opparbeider seg underveis i ekteskapet, vil bli delt likt når formuen skal deles, enten det er grunnet død eller skilsmisse. Dette kalles felleseie, og er lovens klare utgangspunkt og hovedregel. Ektefeller må lage en avtale kalt ektepakt om man vil ha en annen ordning enn dette; kalt særeie. Det er formkrav til en slik avtale, og den må også tinglyses om den skal

gjøres gjeldende for andre enn ektefellene.

Om en av ektefellene arver eller mottar gaver fra andre enn ektefellen, kan også gaver bestemmes at dette skal være særeie. Slike verdier kan også kreves skjevdelt, under forutsetning at de er i behold. Det samme gjelder verdier man eide før man giftet seg.

INGEN «SAMBOERLOV»

For samboere finnes ingen «samboerlov» tilsvarende ekteskapsloven for ektefeller. Det å bli samboere gir ingen økonomiske rettigheter. Samboere har ingen plikt til å forsørge hverandre eller rett til å få del i den andres økonomiske verdier som skapes underveis i samboerskapet.

Et samboerskap er ikke et økonomisk fellesskap, og hver eier og vil ta med seg de verdier han eller hun eier og skaper underveis ut av samboerskapet.

SÆRBESTEMMELSER

Man har imidlertid enkelte særbestemmelser om arverett for samboere, og noen rettigheter i husstandsfellesskapsloven. Det har også utviklet seg visse ulovfestede regler om samboeres mulighet til å kreve vederlag og å oppnå eierskap i felles bolig, men dette er forholdsvis komplisert, og det skal mye til for å oppnå slike rettigheter. I det alt vesentlige finnes ingen særlige lovregler for de som velger å leve sammen som samboere.

SAMEIELOVEN

Alle som eier noe sammen er sameiere, og omfattes av sameieloven. Det gjelder også samboere, og det er ingen spesielle regler for samboere i forhold til andre som eier noe sammen. Det er de samme regler om rett til å selge eierandelen, rett til å kreve sameiet oppløst, forkjøpsrett, vedlikeholdsplikt, regler om utgiftsdeling mv. som gjelder for samboere som for andre. Denne loven passer ofte dårlig i et samboerforhold, som skiller seg vesentlig ut fra andre sameier med flere eiere. Det er gjerne slik at begge samboere bidrar, men med ulike verdier og innsats i hjemmet. Det klassiske eksempel er at kvinnen benytter sin inntekt til å kjøpe mat og klær, rene forbruksutgifter og mannen investerer i verdier. Gjerne ved å nedbetale boliggjeld, kjøpe aksjer osv. Når verdiene da skal deles, kommer kvinnen dårlig ut økonomisk.

HUSSTANDSFELLESSKAPSLOVEN

Husstandsfellesskapsloven gjelder for samboere som har bodd sammen i minst to år, eller samboere som har eller venter barn sammen. Etter denne loven kan en samboer





Advokat og partner
Trude Stormoen

Langseth Advokatfirma DA

er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt.

www.langsethadvokat.no

få rett til å overta felles bolig og innbo når husstandsfellesskapet opphører enten ved død eller på annen måte. I praksis vil det si at en av samboerne får rett til å overta den andres eierandel. Det kreves imidlertid sterke grunner for å kunne benytte denne retten. Omsorg for barn kan være en slik god grunn. Det er også viktig å merke seg at det ikke er en økonomisk fordel eller rettighet man får gjennom husstandsfellesskapsloven: samboeren må betale vanlig markedspris for eierandelen som overtas.

SAMBOERES ARVERETT

Kun samboere med felles barn har automatisk arverett etter hverandre etter arveloven. Arven er imidlertid begrenset til 4 ganger grunnbeløpet (ca. kr 400 000). Denne arveretten og dette beløpet har samboeren rett til uansett hva barnas pliktdelsarv måtte være.

Alle andre samboere enn de med felles barn må opprette testament dersom man vil at samboeren skal arve noe. Det er også slik at de som har vært samboere i mer enn 5 år, kan få samme arverett som de med felles barn (4 ganger grunnbeløpet) som vil gå

foran annen arv, men da må det bestemmes i testament. Dette er typisk praktisk der den ene av samboeren har særkullsbarn.

Samboere med felles barn har i likhet med ektefeller rett til å sitte i uskiftet bo. For samboere gjelder imidlertid ikke uskifteretten alle verdiene etter avdøde. Det er kun felles bolig og innbo, samt bil og hytte som var til felles bruk, som omfattes. Sparepenger, aksjer og andre verdier etter avdøde må utdeles fra uskifteboet. Samboerne kan bestemme at andre eiendeler enn dette skal inngå i uskifteretten, men da må det bestemmes i testament. Samboere kan ikke sitte i uskifte med avdødes særkullsbarn uten samtykke.

ANSVAR FOR FELLES BARN

Når det gjelder ansvaret for felles barn er det imidlertid liten forskjell på ektefeller og samboere. Barna har like mye rett til omsorg og samvær med begge foreldre uansett om de er gift eller ikke. Foreldrene har forsørgelsesansvar og barna har rettigheter som er upåvirket av samlivsformen til foreldrene. Barnas arverettigheter og andre økonomiske rettigheter ved død eller

samlivsbrudd er også de samme uavhengig av om foreldrene var gift eller samboere.

SAMBOERAVTALE OG TESTAMENT

Samboere bør ha en samboeravtale som klart regulerer hvem som eier hva, hva som er i sameie, hvor stor sameiebrøk man har og hvordan verdier og gjeld skal deles ved eventuelt brudd. En slik avtale vil også være viktig om en av samboerne dør, for avtalen vil regulere hva som tilhørte avdøde og hva som tilhører gjenlevende.

Testament bør opprettes dersom man ønsker at samboeren skal ha rett til arv. Også der samboerne har felles barn, og man ønsker at samboeren skal ha mer enn 4 ganger grunnbeløpet, eller kunne sitte i uskiftet bo med mer enn hva loven bestemmer, bør det opprettes testament.

Samboeravtaler og testament bør tilpasses det enkelte samboerpar, så selv om man kan finne mange eksempler på avtaler og testament på nett, så kan det være lurt å kontakte en advokat. Det er også formkrav som er særlig viktige å følge for at testamentet skal være gyldig.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Bjarnhild Hodneland, Beredskapsutvalget



Wenche Rolstad,
Jevnaker Kvinne- og familielag
Leder



Anne Lise Johnsen
Vevang Kvinne- og familielag
Medlem



Ingrid Sandøy
Romsdal krets
Medlem



Grete Nordbæk
Elverum Kvinne- og familielag
Varamedlem

Norsk TotalforsvarsForums (NTF) årsmøte 24. mars 2019

Signe Øye, styreleder i NTF (tidligere KFB) ønsket velkommen til styret, foreningsledere, ansatte og fylkeskontakter. Så ga hun ordet til presidenten i Norges Røde Kors Robert Mood.

**AV: WENCHE ROLSTAD, LEDER I
BEREDSKAPSUTVALGET I NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND OG STYREMEDLEM I NTF**

HISTORIEN

Det var Henry Dunant som var opprinnelsen til starten av Røde Kors. I 1859 var han på vei gjennom Italia for å møte Napoleon III. Han måtte passere slagmarkene ved Castiglione der over 6000 soldater var døde og 40000 såret. Han ble rystet over det han så og fikk med seg kvinnene fra landsbyen og organiserte pleie og stell av de sårede uansett hvilke side i konflikten de tilhørte. Dette var ikke vanlig på den tiden, og begynnelsen på Røde Kors.

RØDE KORS OG ROLLEN DE HAR I TOTALFORSVARET

Historien om velferds-Norge er historien om frivilligheten, hevdet Mood. I Norge er det nå 380 lokalforeninger, 42.000 frivillige og 600 ansatte. Lokal tilstedeværelse og tydelig mandat. Det er kort reaksjonstid, høy lokalkunnskap og det er aksept og bred forankring i lokalmiljøet.

Kvelden før var det på nyhetene at et cruiseskip var i havsnød i Hustadvika. Røde Kors var med og tok seg av de passasjerene som ble bragt i land. Han fortalte også at Kristiansund Røde Kors hadde deltatt i helsedelen på den store Natoøvelsen Trident Juncture i fjor høst. Røde Kors gir støtte til Forsvarets Sanitet (FSAN) og er også en beredskapsstøtte i fredstid.

HVA GJØR RØDE KORS? BESØKSTJENESTEN

Ca. 50 % av nordmenn bor alene og mange av disse har ikke nettverk. Her gjør Røde Kors besøkstjeneste en flott jobb.

VISITORTJENESTEN I FENGSEL

Hjelper de innsatte med overgangen til friheten.

KORS PÅ HALSEN

Kors på halsen er en tjeneste som kan ligne på Kirkens SOS. Av ca. 65.000 ungdommer her i landet får Kors på halsen omlag 35.000 henvendelser. Gjennomsnittsalderen på de som ringer om hjelp er faktisk så lav som 13,5 år.

RØDE KORS UNGDOM

Røde Kors ungdom driver aktivitet for ungdom i 13-30 års alder.

RØDE KORS HJELPEKORPS

Kan være sanitetsvakter ved arrangementer og de tilbyr ofte førstehjelpskurs i lokalsamfunnet.

FLYKTNINGEGUIDEN

Flyktningeguiden er frivillige som har møte med flyktninger et par timer i uka.

PANTELOTTERIET

Her går faktisk 50 % av det som kommer inn til den stedlige Røde Kors foreningen.

ÅRSMØTESAKENE KONSTITUERING

Styreleder Signe Øye ble valgt til møteleder og daglig leder, Hanne Guro Garder, til referent. De to som skal underskrive årsmøteprotokollen ble Line W. Raustein fra Norges Lotteforbund og Synnøve Lohne-Knudsen fra Negotia.

SAKER SOM BLE BEHANDLET VAR;

Styrets beretning. Den ble godkjent, men det kom bemerkning om at navnet på fylkeskontaktene burde inn.

Årsregnskap 2018 med revisjonsberetning ble godkjent uten merknader.

Kontingent for enkeltmedlemmer ble kr 200 som før.

Godtgjørelse til styrets medlemmer ble



Robert Mood, president i Norges Røde Kors

uforandret; kr 100.000 til styreleder, kr 25.000 til nestleder og kr 500 per styremøte/per dag hvis flere møter og kr 500 per pålagte representasjonsoppdrag med foredrag.

Godtgjørelse til fylkeskontaktene uforandret med kr 1.500 for fylkeskontakt og kr 1.000 for assisterende fylkeskontakt. Fylkeskontaktene får dekket kostnader relatert til kost og reise i forbindelse med fylkessamlinger og hovedarrangementer i henhold til vedtatte retningslinjer.

Fastsetting av diett, reise- og kjøregodtgjørelse ble vedtatt uendret. Arbeidsplan 2019-2020 En fylldig plan med bl.a. datasatte konferanser; Totalforsvarskonferansen på Oslo Militære Samfunn dagen etter årsmøte. Verdikonferansen, torsdag 23. mai på Den

gamle krigsskolen, T10. Tema er frykt og hva er vi redd for.

Sårbarhetskonferansen tirsdag 24. september i Gamle Logen. Dette er et samarbeid mellom NTF og Norges Forsvarsforening. Tema: samfunnssikkerhet og sårbarhet.

Krisespill 7. november på Den gamle Krigsskolen, T10, Tema migrasjon. Korte møter frokost/lunsj/kveld – sentralt og lokalt.

Ellers har NTF kurs som det ble anbefalt å gjennomføre; Finn meg, Psykisk førstehjelp og Totalforsvaret – støtte og samarbeid.

Endring i retningslinjer for styret
Forslag om endring av vedtekter vedrørende valgte styremedlemmer. De 2 valgte styremedlemmene skal ikke være

på valg det samme året. Deltagelsen fra organisasjonene skal rullere. Og at det ble gjort gjeldende allerede ved valget dette årsmøte. Det ble vedtatt.

Valg. Styreleder for 2 år ble Signe Øye. 2 styremedlemmer for hhv 1 og 2 år ble Wenche Rolstad, 1 år og Trond Åsheim for 2 år. Varamedlem til styret for 2 år ble Jeanette Juul Jensen. Valgkomite valgt for 1 år ble; Britt Tove Berg Brestrup (Pensjonert, Forsvaret), leder, Øyvind Gaarder (Sivilforsvarsforbundet), May-Kristin Ensrud (Justisdepartementet). Elisabeth Rusdal (Norges kvinne- og familieforbund) ble varamedlem.



Takk til Bjarnhild Hodneland fra NTF

AV: WENCHE ROLSTAD

Under NTF sin årsmøtemiddag ble Bjarnhild, som representerer K&F, takket for alt arbeid hun har lagt ned i valgkomiteen i tidligere KFB og nå i år NTF. Hun ble valgt inn som medlem i valgkomiteen allerede i 2012.

På årsmøte i 2014 var hun leder av valgkomiteen. Så på NTF sitt årsmøte dette året var det altså den sjette gangen hun ledet valget.

Det var styreleder Signe Øye som takket for vel utført jobb og overrakte en gave til Bjarnhild.



Norsk TotalforsvarsForums Beredskapspris for 2018 ble tildelt Cecilie Daas i sivil sektor og Per Inge Ohrstrand i forsvarssektoren av styreleder Signe Øye

Rekorddeltakelse på Totalforsvarskonferansen 2019

AV: WENCHE ROLSTAD,
LEDER BEREDSKAPSUTVALGET

I overkant av 200 personer hadde meldt seg på til å overvære temaet «Beredskap i en Kriesesituasjon».

«Totalforsvarskonferansen», som er en av NTFs årlige stormønstringer, kunne i år presentere temaet «Beredskap i en kriesesituasjon». Søkelyset var rettet mot matvare- og drivstoffberedskap, legemiddelberedskap og bortfall av vann og sanitetstjenester, foruten kommunikasjon i en kriesesituasjon.

HVA KAN SKJE I NORGE?

Ekspedisjonssjef Øistein Knudsen jr. i Justis- og beredskapsdepartementet innledet foredragene med «Hva kan skje i Norge? Hvorfor er det så viktig med et totalforsvar?»

– Norge er et av verdens mest digitaliserte land og derfor veldig sårbart. Det er 14 samfunnskritiske funksjoner. Det er elektronisk kommunikasjonsnett og tjenester, IKT- sikkerhet i sivil sektor,

satellittbasert kommunikasjon og navigasjon, kraftforsyning, vann og avløp, forsyningssikkerhet, transport, helse og omsorg, lov og orden, redningstjeneste, styring og krieseledelse, forsvar, natur og miljø og til slutt finansiell stabilitet, sa Øistein Knudsen jr

Vi må bli bedre på å håndtere masseforflytning av mennesker og håndtere masseskader. Vi må bli bedre på å finne måter å samarbeide på.

En enstemmig komite har sagt om beredskap «Det er ikke mulig å sikre oss 100 %. Det vil alltid være noe vi ikke kan forberede oss på».

KOMMUNIKASJON I EN KRIESESITUASJON

Direktør Elisabeth Aarsæther, Nkom, understreket betydningen av tillit mellom sender og mottaker. – Det er 3 mobilnett i Norge; Telenor, FiberG og Prioritetsabonnement. De neste 7 årene bygges det ut nytt nødnett, opplyste Aarsæther.

VANN OG SANITETSTJENESTER I OSLO

Hva skjer med Oslo ved bortfall av vann og sanitetstjenester? Etatsdirektør og beredskapssjef Ann Kristin Brunborg, Oslo kommune, kom med tankevekkende opplysninger.

– Det bor ca. 270000 innen ring 3 i Oslo og det er flere samfunnsnyttige institusjoner.

Det er ingen nødløsninger nå, men det blir en reservevannkilde innen 2028.

Vann henger sammen med helse. Vi bruker mye vann i løpet av et døgn. Tannpuss 2 l, wc 6 l, vaskemaskinen 15-30 l, oppvask 20 l, håndvask 1 l. Det vil si at det er et gjennomsnittlig vannforbruk pr person pr døgn i Oslo på 160 l.

Oslo vil slutte å fungere som det samfunnet det er nå dersom Oset vannverk ved Maridalsvannet av en eller annen grunn ikke kan levere vann. Kommunen klarer ikke å nå ut til alle som vil trenge hjelp, men alle tilgjengelige ressurser vil bli tatt i bruk.

ORGANISERING AV DEN NORSKE MATVAREBEREDSKAPEN

Fungerende Avdelingsdirektør Lisbeth Muhr, Nærings- og fiskeridepartementet understreket at matvareberedskapen var solid forankret gjennom et godt samarbeid med de store matvarekjedene.

STATUS FOR DRIVSTOFFBEREDSKAPEN

Rådgiver Anna Stender Hageler, Nærings- og fiskeridepartementet, sa blant annet i sitt foredrag:

– Nærings- og fiskeridepartementet overtok ansvaret for drivstoff-forsyningen fra 1. januar 2017. Det er lager for 20 dagers forbruk. Hvem bør få dersom krise? Lege, politi, forsvar. Men dersom veier ikke blir brøytet kommer ikke disse frem på

vinteren. Bør de som vi er avhengig av i beredskapen ha lager? 10. juli 2018 kom en ny beredskapsforskrift.

LEGEMIDDELMANGEL

Globale problemer gir nasjonale utfordringer. Medisinsk fagdirektør, lege Steinar Madsen, Statens legemiddelverk, rettet en advarende pekefinger mot dagens situasjon.

– Det har aldri vært så stor legemiddelmangel verken i Norge, Europa og USA som det er nå. Det er tre dominerende grossister i Norge hvorav en av dem står for hovedleveransen til sykehus. Det er utenlandsk eierskap på medisinalfirmaene, slik at globale problemer gir nasjonale problemer. Systemet for innkjøp og forsyning av legemidler er kompliserte og har en svært høy avhengighet av IKT og logistikk-løsning.

I 2016 ble 51 sykehus/spesialister, 21 sykehus/spesialister/almenntjenester og 119 almenntjenester rammet av mangler. I 2017 var tallene henholdsvis 107, 416 og 205. I 2018 var tallene steget til 135, 108 og 441. En stor økning i løpet av få år.

Det er snart 1000 apotek i Norge. Mindre



lokale lagre og vi er svært avhengige av e-resept og andre IKT-løsninger og logistikk-løsninger, sa Steinar Madsen.

Konferansen ble avsluttet med en paneldebatt der seksjonsleder Elisabeth Rise, Beredskapsavdelingen i Politidirektoratet, NK (fungerende) oberst Håkon Warø, HV, og sjef for Sivilforsvaret Arnstein Pedersen, Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap.

Tidligere NRK-journalist, Geir Helljesen var konferanseleder.

NTF BEREDSKAPSPRIS FOR 2018

Norsk TotalforsvarsForums Beredskapspris for 2018 ble tildelt Cecilie Daae i sivil sektor og Per Inge Ohrstrand i forsvarssektoren. To verdige vinnere. Styreleder Signe Øye delte ut prisen under konferansen.



POPULÆR DÅPSGAVE!

DÅPSKLUBBEN

Tripptrapp

- Jesusfortellinger og andre historier fra Bibelen
- Bordvers og go'natt-sanger
- Bøker med positive holdninger og verdier

- For barn fra 0 til 12 år
- Ingen krav om kjøp
- Tilbud om 3 pakker i året

GRATIS
VELKOMST-
GAVE!





Les mer og se velkomstgavene på

tripptrapp-klubben.no

Telefon 22 59 53 00
e-post ordre@iko.no

Den som verver flest medlemmer får eit halssmykke i sølv, og den som verver nest flest får ein vase.

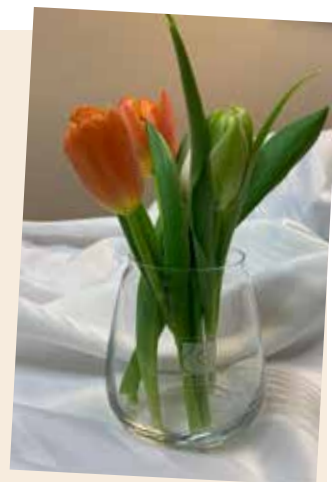


Halssmykke
i sølv

Verdi kr 530,-

Siccori
vase

Verdi kr. 250,-



Vervekampanje

K&F har fått mange nye medlemmer i det siste, men vi treng fleire. Sentralstyret har bestemt at vi prøver med ein vervekampanje i tida 1. juni til 31. oktober.

Vi ser på facebook at mange liker sakene vi arbeider for, dette er folk i alle aldersgrupper, spesielt dei yngre er det viktig at vi får med oss som medlemmer. Ein treng ikkje å melde seg inn i eit lag, dersom ein ikkje ynskjer det, ein kan stå som medlem direkte til krets eller forbund. Ein må heller ikkje vere aktiv dersom tida ikkje strekk til, eller ein berre ynskjer å støtte sakene våre.

STÅ PÅ! VERV!

Forbundet flytter kontor

Forbundet vil begynnelsen av juni i år flytte kontor. Vi blir samlokalisert med Fokus, noe vi gleder oss til.

VÅR NYE ADRESSE BLIR:

Norges Kvinne- og familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo

Vi beholder vårt telefonnummer 22 47 83 80.
Kontoret vil bli en del stengt i perioden 3. til 14. juni grunnet flyttingen. E-post vil bli besvart så for det er mulig.

GDPR

Vi har flere ganger sendt ut informasjon om den nye personvernloven og gitt beskjed om hvorfor vi har behov for å innhente samtykke fra våre medlemmer. Vi trenger dette for å kunne benytte opplysningene vi har om dem for å kunne sende ut medlemsblad, informasjon osv. Dette dreier seg kun om at forbundet trenger disse samtykkene for å kunne drive organisasjonen på best mulig måte.

Hvis man ikke samtykker betyr det blant annet at man ikke vil få medlemsbladet tilsendt.

Mange har sendt inn samtykke og det takker vi for. Hvis noen mangler skjema, ordlyd osv., ta kontakt med Mette på kontoret, så sendes dette ut igjen.

Felles seminar – beredskap og internasjonalt

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER INTERNASJONALT UTVALG

SETT AV DATOEN!

Internasjonalt utvalg i samarbeid med beredskapsutvalget planlegger et seminar 15. og 16. november i år. Seminaret vil bli holdt sentralt i Oslo sentrum. Tema for seminaret vil være «Kvinner og barn i krig og konflikt».

Dette vil være en oppfølging av arbeid forbundet har gjort internasjonalt innenfor samme tema. Vi planlegger ikke fokus på IS-barn etc. Vår hensikt er å bringe kunnskap om forholdene denne gruppen lever under slik at dersom lag eller grupper i forbundet vil starte integreringsarbeid lokalt så har de økt kunnskap. Selvsagt tenker vi at temaet kan være nyttig også for medlemmer uten planer om å starte opp noe slikt arbeid.

Statssekretær Marianne Hagen, Utenriksdepartementet har allerede takket ja til å åpne seminaret. Det samme har et par til av innleiderne; fra Norsk Totalforsvarsforum og en ung kvinne fra Bosnia Hercegovina.

Fredagen brukes til felles seminar. Lørdag blir det interne seminar for internasjonalt arbeid og for beredskapsarbeidet.

Leder av Norsk Totalforsvarsforum Signe Øye har bekreftet at hun kommer til beredskapsseminaret lørdag.

Så sett av datoen nå. Endelig program og påmeldingsskjema med alle opplysninger sendes ut i informasjon far forbundet senere i år. Er du interessert så ta enten kontakt med laget ditt, oss i utvalgene eller med forbundet.

Vi gleder oss til seminaret og håper å se deg der.



Strikkedrøs: Frå venstre: Ingrid Jordalen, Britt Ingvild Torvik, Ingunn Økland Straumstein, Guro Bråten, AnnKristin Strømme Bråten, Anne Karin Djupevåg og Anita Eide Aase. Torvik var oppteken av kva kvinnene skal driva med.



Dugnad: Kvinne- og familielaget har brukt mange dugnadstimar på det gamle barnehagebygget i Fredsvik.

Me skal ha det så kjekt at alle burde høyra om det!

AV: SANDER EIDE AASE REDAKSJON@HF.NO

Tørvikbygd kvinne- og familielag hadde lege i dvale sidan 2012 fram til i fjor.

Det var i fjor haust at nokre av kvinnene i bygda byrja tenkja på å starta opp att drifta i laget.

Om lag då laget livna til att, gjekk det i dialog med Kvam herad. Det var fordi damene ynskta å bruka det gamle barnehagebygget i Fredsvik som lokale. Dette stilte rådmannen seg positiv til, og laget fekk munnleg løyve til å disponera huset. Sidan har kvinnene stått på for å få huset tilbake i god stand. Ifølgje Aud Charlotte Økland, som er leiar i laget, har dei bruka over to hundre dugnadstimar på bygget.

På årsmøtet til laget førre onsdag møtte om lag femten personar opp både nye og nokre som hadde vore medlem før. Det ordinære årsmøtet med rekneskap, årsmelding og val tok om lag ti minutt. Etter dei vanlege sakene var det duka for idémyldring der dei fram-møtte skulle finna aktivitetar som laget kan ha. Det var mange gode forslag om tiltak for folk i alle aldrar. Strikkefé, sykurs, salat-kurs, marknad, open dag og swingkurs var berre nokre av forslaga. Det var forslag om kurs både som dei kunne halda sjølve og som dei kunne få andre kurshaldarar til å levera.

Tidlegare har kvinne- og familielaget stått for drifta av den lokale arbeidsstova på skulen før jul. For nokre år tilbake vart den delen underlagd ein annan organisasjon. No når laget har kvikna til att, håpar damene å kunna samarbeida med fleire lag i bygda. Økland seier at det er ingen grenser for kva laget kan gjera. Laget vurderer om det kan invitera både skuleungdomar og pensjonistar til huset. Før hadde laget ansvaret for jonsok-feiringa i bygda, og denne ynskjer laget å halda fram med å bidra til. På veggane i huset heng bilete frå tidlegare aktivitetar i laget.

Noregs kvinne- og familieforbund har fleire lokallag i distriktet, nærare bestemt to i Jondal og fem i Kvam. Det av laga her lokalt som er mest aktivt, finst i Øystese. Organisasjonen vart grunnlagd i 1915 og har prinsesse Astrid som sin høge beskyttar. Ifølgje nettstaden til forbundet er målet med organisasjonen å anerkjenna vala til kvinnene og å verdsetja familien som bereb-jelken i samfunnsutviklinga.

HF gjer merksam på at journalisten er son til ein av medlemene i Tørvikbygd kvinne- og familielag. Red.

(Artikkelen er gjengitt med tillatelse fra Hordaland Folkeblad. Publiseringssdato var 8. mars 2019.)



Møte med Ungarn sin ambassadør

AV: AINA ALFREDSSEN FØRDE, FORBUNDSLEDER

Onsdag 27. mars var leiar av internasjonalt utval og forbundsleiar invitert til eit møte med den Ungarske ambassadøren Anna-Marie Sikò for å fortelje om kva K&F arbeider for. Vi hadde med litt informasjonsmateriale som vi gav ho, og ambassadøren fortalte om korleis Ungarn driv kvinne- og familiepolitikk. Her har vi nok mykje å lære av kvarandre. Ambassadøren er medlem av K&F.

Mosvik kvinne- og familielag 60 år



Æresmedlemmer Borghild Sandstad og Jorid Klette Berg

Mosvik Kvinne og familielag feiret 60 årsjubileum 2. november 2018.

Vi hadde storfint besøk av vår nye forbundsleder Aina Alfredson Førde på sitt første oppdrag. Inderøyordfører Ida Stuberg, innbudte medlemmer fra andre lag i nærheten, samt gamle og nåværende medlemmer. Jubileumsfesten ble innledet med sang og trekkspill fra lokale krefter. Videre feiret i lokal ånd med servering av Inderøysodd, sviskegrøt og hjemmebakket flatbrød fra medlemmene selv, jubileumssang, taler og selvfølgelig jubileumskake.

Leder Bodil Irene Berge holdt en jubileumstale som startet med dette:

Det var i året nittenfemtiåtte,
til bygda kom en reisende dame.
Ikke av det feiende flotte slaget,
Med løper og eskorte.
Hennes budskap var klart,
Et husmorlag i bygda måtte få sin start.
Damen var ikke hvem som helst,
rak i rygg, glimt i øye og med ild i blikket.
Hun talte så varmt om det hellige yrket.
Hun talte så varmt om kvinnen og kallet,
Om hjemmet, om barnet om familiesamholdet.
Lilla Amdal var hennes navn.
Hennes ord, hennes utstråling og sjarm,
Trykket blev til mang ens hjerte barm.
Kvinner fra bygda, unge og eldre,
satt håpefull, rådvill og hjelpeløse.
De så på hverandre og tenkte som så,
Skal vi få tid til å tenke på annet enn huslige sysler nå.
Ilden var tent med det de hadde fått høre,
Dette ville de bite på, bare de fikk noen råd.

Slik startet historien til Mosvik husmorlag som i 1997 ble til Mosvik kvinne og familielag. Etter 60 år har laget betydd

enormt mye for bygda Mosvik. Laget gjorde en stor innsats for å få Husmorskolen til bygda. Senere ble lekestue satt i gang som etter hvert ble Mosvik barnehage. Bakkely aktivitetstilbud for eldre to dager i uken og arbeidsstue for barn i utallige år. Mosvik skolekorps ble også startet av Mosvik husmorlag. Laget har holdt studieringer og flere hundre kurs i alt fra taleteknikk, engelsk, utallige håndarbeidskurs, matkurs, takkebaksst, datakurs med mer. Vi har deltatt på ulike aksjoner igjennom forbundet. Alt det laget har drevet med gjennom 60 år ble oppsummert i en tale holdt etter alfabetet og de fleste ble imponert over den lange listen.

Vi har hatt 6 ledere gjennom 60 år, med Jorid Klette Berg som leder i hele 36 år. Leder gav spesiell oppmerksomhet med diplom og gave til våre æresmedlemmer Jorid Klette Berg og Borghild Sandstad som har vært medlemmer helt siden oppstarten i 1958.

Avslutningsvis ble det holdt taler med gaver og blomsteroverrekkelser av forbundsleder Aina Alfredson Førde, ordfører Ida Stuberg og Hindrum Kvinne og familielag ved Gunvor Rognes.



Saman er vi sterke

AV: HALDRI KARIN ENGENES,
LAGLEIAR I BREMNES KVINNE- OG FAMILIELAG

Tirsdag 02. april 2019 møttest 72 damer til fellesmøte.

Finnås Kvinne og familielag med god hjelp av Bremnes Kvinne og familielag inviterte medlemmer frå alle laga i tidlegare Sunnhordland gruppe til treff i Ungdomsheimen på Svortland, Bømlo kommune.

Dette var populært. Me hadde ein triveleg kveld. På programmet stod flott framført musikk av to søstre Belic.

Kveldens høgdepunkt var innlegget til nestleiar i forbundet Olaug Tveit Pedersen. Ho snakka varmt om forbundet sine saker, sett i tråd av Prinsipp-programmet. Ho oppmoda oss om å bruka tida fram mot kommune og fylkesvalet til hausten godt. Ikkje la lokalpolitikarane få fred i høve til spørsmålet om skulemat mellom anna.

Me fekk ein god dose informasjon, inspirasjon og oppmøding om medlemsverving. Humor blei det også. Noko me alle treng i ein hektisk kvardag.

Den gode drøsen vart det også tid til i den gode matpausen; kjøttsuppe, kaffi og kringle. Sjølvsaft blei det loddsal og trekking av mange fine gevinstar. Overskotet vil me gi til forbundet sitt prosjekt i Cowa. Den nette sum av kr 15.000,-. HURRA!!

Me sit att med gode minne, og fleire erfaringar rikare.



Kretsseminar Oslo Krets

AV: RANDI RENDEN, OSLO KRETS

Oslo Krets hadde sitt årlige kretsseminar på Thon Hotel Opera 29. – 30. mars 2019.

Tema for seminaret var: Plast, velsignelse og forbannelse. 65 forventningsfulle deltagere fikk en god innføring i temaet.

Yngve Krokan fra Emballasjeforeningen hadde en interessant innledning og i gruppearbeidet kom det opp mange spørsmål som senere ble besvart av Krokan.

Linda Torsteinsen fra Renovasjonsetaten snakket om FN's bærekraftsmål og fortalte at tidene har endret seg. Søppel hadde før ingen verdi, mens avfall som det heter i dag er verdifullt.

Forbundsleder Aina Alfredsen Førde som var med under hele seminaret fortalte om sine første måneder som forbundsleder og veien videre i forbundet vårt.

Kvelden ble avsluttet med middag der vi ble underholdt av Thomas Gunnari Røtting som sang og spilte.

Lørdag formiddag var det foredrag og praktiske øvelser om førstehjelp med tre instruktører fra Røde Kors. Deltagerne ble delt i grupper og her fikk alle mulighet til å prøve hjerte - lungeredning HLR og hjertestartere. Alle visste at førstehjelp er viktig, men vi trodde ikke at fire timer skulle gi oss så mye lærdom.

Dagen ble avsluttet med besøk av Torill Halvorsen fra Oslo Krisesenter. Oslo Krets bevilger hvert år penger til Krisesenteret og hun fortalte om hva disse pengene blir brukt til.

Vi hadde et lotteri på seminaret og der kom det inn kr. 5705.00 som ble gitt til internasjonalt utvalg.

Kunnskapsrike foredragsholdere gjorde dette til et interessant og lærerikt seminar.

Hakallestranda kvinne og familielag 50 år

AV: GJERTRUD VIK, HAUGSBYGDA K&F LAG

14. oktober 1968 var ein flokk kvinner samla i skulekjellaren der gruppeleiar i Søre Sunnmøre gruppe heldt vervemøte for Norges Husmorforbund. Resultatet blei 22 nye medlemmer. I jubileumsåret har laget 15 aktive medlemmer og fire av desse var med på oppstarten og fekk overrekket Forbundets smykkeknål som takk for innsatsen gjennom disse 50 åra. Desse fire er: Kirsti Molvik, Janfrid Hammer, Eldbjørg Halsen og Petra Halle Nystøyl.

Jubileumsfesten vart halden i eige hus, med inviterte lag frå nærområdet. 50 damer kunne nyte nydelig middag og kaffi og kaker på sunnmørsk vis. Hakallestranda er ei lita bygd i Vanylven kommune. Laget tilhørde Sunnmøre og Romsdal krets, men som no tilhører Sunnmøre krets. I alle disse åra har laget vore ein stor ressurs og pådrivar i bygda.

Dei første åra var kursaktiviteten stor, både av teoretiske og praktiske art. I 1983 fekk bygda ny skule og laget gjekk då til innkjøp av gamleskolen, og dei vart huseigarar. Her dreiv laget m.a. barnepark fram til 1986, då det etter sterkt press frå laget vart oppretta kommunal barnehage som heldt til i huset fram til 2009.

Huset er og har vore ein samlande faktor i bygda og laget. Det er ofte utleig til konfirmasjonar og andre selskap. Dessutan har ein



ungdomsklubb tilhald her og sogelaget i bygda leiger lokale og har ei større samling her. Dette gjev laget kjærkomne midlar.

Dei som melde seg inn som medlemmer i 1968 var ein flokk unge kvinner i 20 åra, så gjennomsnittsalderen har auka betrakteleg gjennom dei åra har eksistert, men vi ønskjer dei driftige damene i laget lukke til vidare framover.



Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- _____ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- _____ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str XL, XXL **kr. 60,-**
- _____ Aktivitetskalender **kr. 25,-**
- _____ Melodibok **kr. 50,-**
- _____ K&Fs skrivebok m/linjer **utsolgt**
- _____ Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år", Lene Sjøgaard Gloslie **kr. 150,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- _____ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- _____ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- _____ K&F skjert, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- _____ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- _____ Halssmykke i sølv **kr. 530,-**
- _____ K&F-pin **kr. 15,-**
- _____ Lagledernål **kr. 190,-**
- _____ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**
- _____ Handlenett, orange med logo **kr. 55,-**
- _____ Refleksbånd med logo **kr. 25,-**
- _____ Siccori vase **kr. 250,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- _____ Prinsippprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- _____ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- _____ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- _____ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- _____ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- _____ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgelør", M. Bolstad: **kr. 80,-**
- _____ Vedtekter **kr. 25,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- _____ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- _____ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- _____ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- _____ Abonnement på Sentral- og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- _____ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- _____ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmateriell

- _____ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- _____ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- _____ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Klipp ut 

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no



Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer som vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, L, XL og XXL. **Kr. 130,-**



Sans Vase

135 mm. **Kr. 350,-** med K&Fs logo



Smykkenålen

Pris kr. **480,-**

Handlenett, orange med logo

kr. 55,-



Refleksbånd med logo

kr. 25,-



Kun kr. 50,-

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.



Fuego telysestake

1 stk. **kr. 250,** 2 stk. **kr. 450,-**



Halssmykke i sølv

Pris kr **530,-**

Siccori vase

kr. 250,-



Se forøvrig alle våre varer i nettbutikken vår på hjemmesiden.

Liste over K&Fs tillitskvinner

Sentralstyret

Forbundsleder
Aina Alfredsén Førde
Hesteberget 3, 6723 Svelgen
Tlf. 473 37 565 (mob)
E-post: aina@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Randi Støre Gjerde
Myrdalskogen 123, 5117 Ulset
Tlf. 915 41 379 (mob)
E-post: randi@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 913 82 124 (mob)
E-post: olaug@kvinnerogfamilie.no

Medlem
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 55 34 60 04 (p) 950 41 886 /
952 23 748 (mob)
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Medlem
Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 AVERØY
Tlf. 976 14 248 (mob)
E-post: ingerbe60@outlook.com

Medlem
Anne Margrethe Eggestøl
Beisvågvegen 103, 7810 Namsos
Tlf. 916 93 920 (mob)
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

Medlem
Oddlaug Hovdenak
Åsleet 45, 6456 Skåla
Tlf. 951 24 753 (mob)
E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

1. varamedlem
Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 HAUGESUND
Tlf. 906 27 735 (mob)
E-post: emikk@online.no

2. varamedlem
Sigrunn Strøm
PB 6, 5318 STRUSSHAMN
Tlf. 959 432 13 (mob)
E-post: isigrunn.strom@gmail.com

Kretsledere

Aust-Agder
Postkontakt
Else Marie Holm
Bergstø 10 C, 4790 Lillesand
Tlf. 37278688 (p) 95098100 (mob)
E-post: elsemarieang@gmail.com

Bergen og Midthordland
Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23
5124 Morvik
Tlf. 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (mob)
E-post: eldbgu@online.no

Hedmark
Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
Tlf. 62 41 70 53 (p) 45 25 46 21 (mob)
E-post: anli-bry@online.no

Hålogaland
Gunn Evjen
Evjenveien 386
8056 Saltstraumen
Tlf.: 94 83 11 12 (mob)
E-post: gunnda@live.no

Oslo
Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 Oslo
Tlf. 95 16 35 24 (mob)
E-post: livaasaholm@gmail.com

Romsdal
Gerd Røsberg
Istadvegen 665,
6453 Kleive
Tlf. 93 67 38 78 (mob)
E-post: ger-roe@online.no

Sogn og Fjordane
Gunnvor Sunde
Solstad, 6827 BREIM
Tlf. 979 55 677 (mob)
E-post: gunnvor.a.sunde@gloppen.kommune.no

Sunnmøre
Anita J. Kvalsund
Mulevikvg. 40, 6098 Nerland
Tlf. 41 22 64 04 (mob)
E-post: anitaj-k@hotmail.com

Vest-Agder
Postkontakt
Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal

Tlf. 38 26 58 00 (p)
E-post: ousbey@online.no

Kom.-/utvalgsledere: Valgkomiteen

Leder
Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
Tlf. 911 79 287 (mob)
E-post: a-enger2@online.no

Kontrollkomiteen

Leder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730 (mob)
E-post: krihan6@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Leder
Solveig Thomassen
Lyshovden 52
5148 Fyllingsdalen
Tlf. 926 13 613 (mob)
E-post: sthomas@online.no

Internasjonalt utvalg

Leder
Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
Tlf. 91 32 81 64 (mob)
E-post: elisabeth@rusdal.com

Prosjektleder

Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730 (mob)
E-post: krihan6@online.no

Beredskapsutvalget

Leder
Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
Tlf. 40 24 48 96 (mob)
E-post: wrwenche@gmail.com

Nordens Kvinneforbund

2. representant
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 91 38 21 24 (mob)
E-post: olaug.t.pedersen@lyse.net

ACWW representant

Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 55 34 60 04 (p) 950 41 886 /
952 23 748 (m)
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Norsk TotalforsvarsForum

Postboks 1550 Sentrum
0015 Oslo
Besøksadresse:
Bygning 60, Akershus festning.

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
E-post: fokus@fokuskvinner.no
Tlf: 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Epost: post@naeringogsamfunn.no
Tlf: 22 17 66 00

Mange lag er nå direkte tilknyttet Forbundet. Se vår hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no under Lag i fylker uten kretsledd.

Kun
kr 150.-

**ABONNER
PÅ MEDLEMS-
BLADET
3 UTGAVER
I 2019**



Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgata 12, 0161 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting.
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Familievikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid



Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

Klipp ut

NAVN:

FØDSELSÅR

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

INNMELDINGEN SENDES:

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgata 12,
0161 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80

☐ Bekreftelse: Jeg samtykker at mine personopplysninger kan benyttes av forbundet til medlemsblad, forbundsnytt, invitasjoner og medlemslister som sendes ut til tillitsvalgte.